

Riksbanksstudie

Kostnader för betalningar i Sverige

NR 1 2023, 23 mars

Innehållsförteckning

1	Betalningar är kostsamma	5
2	Begrepp och studiens omfattning	7
2.1	Samhällsekonomiska kontra privata kostnader	7
2.2	Betalningsinstrument och betalningssituationer	8
2.3	Studiens omfattning	9
3	Samhällsekonomiska kostnader för betalningar	10
3.1	Totala samhällsekonomiska kostnader	10
3.2	Samhällsekonomiska enhetskostnader för olika betalningsinstrument	11
3.3	Samhällsekonomiska enhetskostnader i olika betalningssituationer	16
4	Jämförelser	18
4.1	Tidigare svenska kostnadsstudier	18
4.2	Jämförelse mellan Sverige och Norge	20
5	Slutsats	22
	Referenslista	23
	APPENDIX 1 – Slutanvändarnas kostnader	24
	APPENDIX 2 – Kostnader och intäkter för betaltjänstleverantörer	33
	APPENDIX 3 – Metod	38
	APPENDIX 4 – Data	43

Riksbankstudier

Riksbanksstudier innehåller artiklar med kvalificerade analyser och utredningar i relevanta frågor. Syftet är att bidra med kunskap och förståelse för frågeställningar som är aktuella för Riksbanken. Riksbanksstudier är tjänstemannapublikationer. Publikationen godkänns av berörd avdelningschef. De åsikter som uttrycks i de enskilda artiklarna är författarnas egna och ska inte uppfattas som Riksbankens ståndpunkt.

Förord

Riksbanken är Sveriges centralbank och en myndighet under riksdagen. Enligt riksbankslagen ska Riksbanken följa utvecklingen på betalningsmarknaden och underlätta för allmänheten att göra betalningar.

I denna studie mäts de samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar i Sverige under 2021. De samhällsekonomiska kostnaderna består av den tid och de övriga resurser som används för betalningar och som hade kunnat användas för andra ändamål och därmed utgör kostnader för samhället. Studien ger några viktiga insikter som behövs vid utformning av policy och strategier för kostnadseffektiva massbetalningar i Sverige.

Uppskattningarna visar att digitala betalningar minskar de samhällsekonomiska kostnaderna. Noterbart är dock att fokus för studien är kostnader för betalningar, inte fördelar. En fullständig bedömning av ett betalningsinstruments samhällsekonomiska effektivitet behöver också analysera fördelarna. Icke-digitala betalningsinstrument kan till exempel ge fördelar i form av motståndskraft och inkludering.

Studien har genomförts på uppdrag av Betalningsrådet och har haft stor nytta av ett nära samarbete med en referensgrupp från Betalningsrådet. Vi vill tacka Svensk Handel och Svenska Bankföreningen för deras bidrag. Vi vill också tacka alla de aktörer på den svenska betalningsmarknaden som har bidragit till denna studie genom att svara på enkäter och tillhandahålla data.

Ett särskilt tack till Knut Sandal, Terje Åmås och Mats Bay Fevolden på Norges Bank. Norges centralbank är världsberömd för sina kostnadsstudier om betalningar. Den här studien har i hög grad gynnats av en nära dialog med våra norska kollegor.

Nina Engström, André Reslow, Anders Mølgaard Pedersen, Frida Linton och Carl Tosteby från enheten för analys och policy vid Riksbankens avdelning för betalningar har genomfört studien och tagit fram denna rapport. Stort tack till er.

Christina Wejshammar

Chef för avdelningen för betalningar

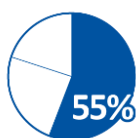
Kostnader för betalningar i ett nötskal

I denna studie mäts de samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar i Sverige. Det vill säga den tid och de övriga resurser som används för betalningar och som skulle ha kunnat användas för andra ändamål och därmed utgör kostnader för samhället.

De totala samhällsekonomiska kostnaderna för kontantbetalningar, kortbetalningar, gireringar och autogiro i Sverige beräknas uppgå till 51 miljarder kronor under 2021. Detta motsvarar 0,93 procent av BNP.

Företagen, inklusive den offentliga sektorn, står för den största delen av de totala samhällsekonomiska kostnaderna – 55 procent – medan betaltjänstleverantörerna står för 25 procent och hushållen för resterande 20 procent.

Kort- och Swishbetalningar har de lägsta samhällsekonomiska enhetskostnaderna, 4,4 kronor per transaktion. Kontantbetalningar har relativt hög samhällsekonomisk enhetskostnad, 13,4 kronor per transaktion.

För betalningar i butik har debetkort lägst samhällsekonomisk enhetskostnad, 3,7 kronor per transaktion. För betalningar online har Swish lägst samhällsekonomisk enhetskostnad, 6,0 kronor per transaktion.

De uppskattade samhällsekonomiska enhetskostnaderna för betalningar i Sverige är jämförbara med de uppskattade kostnaderna i våra grannländer och verkar ha sjunkit sedan 2009.

Studien uppskattar bara kostnader. En fullständig effektivitetsbedömning behöver även se till nyttor. Olika betalningsinstrument har olika nyttor, exempelvis i termer av motståndskraft och inkludering.

1 Betalningar är kostsamma

Pengar och betalningar är avgörande för all ekonomisk verksamhet i moderna samhällen. Vi tänker sällan på det, men betalningarna i sig förbrukar också resurser. Betalaren och betalningsmottagaren lägger tid på att göra betalningen, stå i kö för att ta ut kontanter, sköta kassaapparaten och så vidare. Banker och andra betaltjänstleverantörer måste hantera betalningarna, Riksbanken måste trycka sedlar, prägla mynt och distribuera dem, IT-system måste byggas och så vidare. Den tid och de resurser som går åt till betalningar och därtill hörande tjänster kunde ha använts för andra ändamål. Betalningarna medför därför kostnader för samhället – de samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar.

Riksbanken har som uppgift att följa utvecklingen på betalningsmarknaden och underlätta för allmänheten att göra betalningar. För att bedöma betalningarnas effektivitet genomför Riksbanken kostnadsstudier. I tidigare kostnadsstudier användes data från 2002 och 2009.¹ Den här studien bygger på data från 2021.

Studien har genomförts på uppdrag av Betalningsrådet, ett intressentforum med Riksbanken som ordförande. Rådet inrättade en referensgrupp bestående av representanter från sina medlemmar för att stödja arbetet med studien.²

Vi uppskattar de totala samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar i Sverige 2021 till 51 miljarder kronor, eller 0,93 procent av BNP. Denna uppskattning är inte direkt jämförbar med uppskattningarna i tidigare svenska kostnadsstudier eftersom den innehåller nya kostnadselement. Om vi för 2021 års studie endast ser till de kostnader som ingick i 2009 års studie kan vi se att de totala samhällsekonomiska kostnaderna som procent av BNP har minskat från 0,68 till 0,54 procent av BNP.

I likhet med tidigare studier finner vi att digitala betalningar minskar de samhällsekonomiska kostnaderna. Den viktigaste orsaken är att digitala betalningar kräver mindre manuell hantering än icke-digitala betalningar.

Kostnaden för respektive digitalt betalningsinstrument beror på betalningssituationen. Kortbetalningar har till exempel betydligt lägre samhällsekonomisk enhetskostnad i butik än online. Ett annat exempel är Swishbetalningar som har betydligt lägre samhällsekonomisk enhetskostnad vid betalningar mellan privatpersoner än i butik.

Jämfört med den senaste kostnadsstudien för Norge har Sverige högre samhällsekonomiska kostnader för betalningar som andel av BNP, trots att Sverige har lägre enhetskostnader per betalning för de huvudsakliga betalningsinstrumenten. Det beror på två saker. För det första sker fler betalningar i förhållande till BNP i Sverige än i Norge. För det andra tenderar svenskar att använda betalningsinstrument med höga samhällsekonomiska enhetskostnader oftare än norrmän.

---

¹ Se Bergman m.fl. (2007) och Jansson och Segendorf (2012).

² I referensgruppen ingick representanter från Svenska Bankföreningen, Svenskt Näringsliv, Post- och telestyrelsen, Visita, Svensk Handel och Card Payment Sweden.

Vi vill understryka att vi endast uppskattar de samhällsekonomiska kostnaderna för betalningarna. Vi uppskattar inte de samhällsekonomiska fördelarna eller nyttorna. En fullständig bedömning av ett betalningsinstruments samhällsekonomiska effektivitet måste omfatta nettonyttan, det vill säga den samhällsekonomiska nyttan minus den samhällsekonomiska kostnaden. Kontanter är till exempel ett av de minst kostnadseffektiva instrumenten. De kan dock ge samhället viktiga fördelar, till exempel genom att göra betalningsmarknaden mer inkluderande och motståndskraftig. Vi mäter inte heller fördelarna för slutanvändarna av många icke-betalningsrelaterade tilläggstjänster för kortbetalningar, även om dessa ökar de samhällsekonomiska kostnaderna. Slutligen bygger våra resultat på viktiga antaganden, till exempel när det gäller tidskostnaden för slutanvändare och hur representativ vår företagsdata är för sektorn i sin helhet, se appendix 3.

Resterade delar av studien är uppbyggd enligt följande: I avsnitt 2 förklarar vi koncepten samhällsekonomiska och privata kostnader för betalningar och beskriver de huvudsakliga betalningsinstrumenten som används i Sverige. Vi beskriver också några typiska betalningssituationer och definierar studiens omfattning. I avsnitt 3 presenterar vi våra resultat avseende de totala samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar i Sverige under 2021. Vi visar och jämför också de samhällsekonomiska enhetskostnaderna för relevanta betalningsinstrument i olika betalningssituationer. I avsnitt 4 jämför vi våra resultat med Riksbankens tidigare kostnadsstudier och den senaste studien från Norges Bank. Avslutningsvis, i avsnitt 5 gör vi en kort sammanfattning av våra resultat. I appendix 1 beskrivs slutanvändarnas kostnader för betalningar. Appendix 2 fokuserar på betaltjänstleverantörernas kostnader och intäkter. I appendix 3 beskrivs vår metod, inklusive insamling av data, beräkningar och underliggande antaganden. Appendix 4 innehåller sifferunderlag.

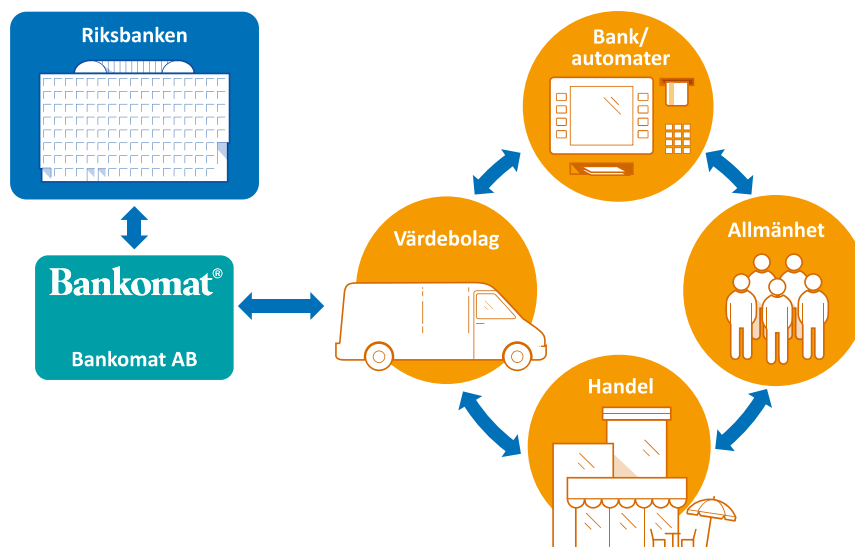
2 Begrepp och studiens omfattning

Betaltjänster produceras i en process som involverar flera olika parter. Varje steg i processen förbrukar resurser som kunde ha använts för andra ändamål. Förbrukningen av resurser utgör därför kostnader för samhället och kallas *samhällsekonomiska kostnader för betalningar*. Summan av alla parters samhällsekonomiska kostnader är de *totala samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar*. Summan av en parts samhällsekonomiska kostnader och de avgifter som betalas till andra parter utgör den partens *privata kostnader*. De betalningsinstrument som inkluderas i den här studien är kontanter, kortbetalningar, gireringar (inklusive Swish) och autogiro. Studien fokuserar på inhemska icke-finansiella betalningar.

2.1 Samhällsekonomiska kontra privata kostnader

Betaltjänster produceras i flera steg med flera olika parter. Vissa steg sker före den faktiska betalningen. En kontantbetalning kräver till exempel flera tidigare steg, däribland produktion, transport och uttag av kontanter, se diagram 1. Ett annat exempel är kortbetalningar i butik. Sådana betalningar kräver att kort och kortläsare tillverkas och distribueras i förväg. Andra steg i betalningsprocessen sker under själva betalningen, till exempel att lämna över kontanter eller blippa ett kort. Slutligen finns det steg i betalningsprocessen som äger rum efter själva betalningen, till exempel att företag deponerar kontanter och att kortbetalningar clearas och avecklas. Varje steg i betalningsprocessen förbrukar resurser i form av arbete och kapital.

Diagram 1. Betalningsprocess för kontanter

Källa: Riksbanken.

De totala samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar beräknas genom att de resurser som används av alla parter i betalningsprocessen summeras. I fallet med kontanter i diagram 1 är parterna Riksbanken, det företag som hanterar förvaring och uttag i uttagsautomater (Bankomat AB), företag som transporterar kontanter, övriga företag och hushåll. För andra betalningsinstrument är det andra parter som är inblandade. Några exempel är korttillverkare, leverantörer av kortterminaler och företag som hanterar fakturor för betalningsmottagare.

Parterna i betalningsprocessen kan betala avgifter till andra parter i processen. Ett exempel är när en bank betalar en avgift för kontanttransporttjänster. Denna avgift ingår inte i de samhällsekonomiska kostnaderna. Avgifterna ingår dock när vi beräknar de privata kostnaderna för en part i betalningsprocessen i appendix 1 och 2. Mer information om hur vi har beräknat de samhällsekonomiska respektive privata kostnaderna finns i appendix 1–3.

2.2 Betalningsinstrument och betalningssituationer

Ett *betalningsinstrument* är ett medel eller ett förfarande som används för att initiera en betalning. Kontanter är ett betalningsinstrument i sig, men betalningar från ett bankkonto kräver ett separat betalningsinstrument. Vi skiljer mellan följande betalningsinstrument för betalningar från ett bankkonto:

- *Kortbetalningar*. Dessa inkluderar både debet- och kreditkort. Observera att betalningar med digitala plånböcker som används i Sverige, till exempel Apple Pay eller Google Pay, är kortbaserade betalningar. Vid betalning med ett *debetkort* dras pengar från eller reserveras på betalarens bankkonto direkt efter betalningen. Med ett *kreditkort* ackumuleras betalningarna under en viss period, vanligtvis en månad, innan det totala beloppet dras från betalarens konto eller betalas via en faktura i ett senare skede. I Sverige är alla kort licensierade av ett internationellt kortsystem, vanligtvis Visa eller Mastercard.
- *Gireringar*. En girering är en överföring av medel mellan konton som initieras av betalaren. Betalningsinstruktionen till banken kan ges digitalt, till exempel via betalarens internetbank, eller icke-digitalt, till exempel på ett bankkontor. En betalning med Swish, den svenska applikationen för mobil direktbetalning, är också en girering.³
- *Autogiro*. En autogirobetalning initieras, till skillnad från gireringar, av betalningsmottagaren.

Betalningar med kort hanteras vanligen i kortföretagens nätverk och avvecklas på konton hos en affärsbank. I Sverige hanteras både gireringar och autogiro av Bankgirot, som är en clearingorganisation som ägs av storbankerna, och avvecklas på konton hos Riksbanken.

---

³ Swish är ett betalningsinstrument som gör det möjligt för användare att omedelbart skicka och ta emot pengar på sina bankkonton via mobiltelefonen. För att skicka pengar via Swish till andra måste både betalaren och betalningsmottagaren vara anslutna till tjänsten, som tillhandahålls av deras banker.

Betalningssituationen beskriver både miljön kring betalningstransaktionen och de inblandade parterna eller slutanvändarna. Exempel på transaktionsmiljöer är betalningar i butik, online och fakturabetalningar. Slut användarna kan vara privatpersoner, företag och organisationer inom den offentliga sektorn. Vissa betalningsinstrument kanske inte är tillgängliga i alla betalningssituationer. Kontantbetalning är till exempel inte möjligt för onlinebetalningar. Kortbetalning är vanligtvis inte tillgängligt för betalningar mellan privatpersoner.

Tabell 1 innehåller en förteckning över typiska betalningssituationer och de instrument som normalt kan användas i respektive situation. I tabellen finns också några förkortningar som vi använder senare i studien.

Tabell 1. Betalningssituationer och typiska betalningsinstrument

Betalningssituation	Typiska betalningsinstrument
Mellan privatpersoner (P2P)	Kontanter, Swish, konto-till-kontoöverföring
Från privatpersoner till företag (P2B) i butik	Kontanter, kort, Swish
Från privatpersoner till företag (P2B) online	Kort, Swish, andra gireringar och autogiro
Betalning av fakturor från privatperson till företag (P2B)	Gireringar, autogiro, kort (återkommande)
Mellan företag (B2B)	Kort, gireringar
Företag till privatpersoner (B2P)	Gireringar

Anm. I den här studien omfattar företagskategorin företag och organisationer inom den offentliga sektorn. Återkommande kortbetalningar är betalningar där kortinnehavaren anger kortinformationen en gång i samband med det första köpet och de påföljande betalningarna görs automatiskt. Det används ofta för prenumerationstjänster.

Källa: Riksbanken.

2.3 Studiens omfattning

Studien omfattar de betalningssituationer och instrument som presenteras i tabell 1. Vi fokuserar på inhemska icke-finansiella betalningar.⁴ Med finansiella betalningar menar vi betalningar avseende hushållens och företagets lån och värdepapper samt betalningar mellan finansiella institut för deras egen räkning.

Andra betalningar som inte omfattas av studien är återbetalningar via kort, till exempel betalningar från ett företag till en kortinnehavare efter ett köp som betalaren returnerat. Vi inkluderar inte heller betalningar som görs med kort för särskilda ändamål, till exempel presentkort och kort för kollektivtrafik. Betalning med check ingår inte heller eftersom det sällan används i Sverige.

På grund av begränsade data har vi inte kunnat skilja mellan kostnader för betalningar som görs av företag och den offentliga sektorn. Därför omfattar företagskategorin även aktörer inom den offentliga sektorn. Dessutom har vi inte fullt ut kunnat fånga upp extrakostnader för vissa tjänster som bygger på andra instrument. Ett exempel är köp nu betala sen-tjänster (BNPL).

⁴ Vi har också samlat in data för att beräkna kostnaderna för gränsöverskridande betalningar, men lämnar det till en framtida rapport.

3 Samhällsekonomiska kostnader för betalningar

Betalningar förbrukar en betydande mängd resurser. De totala samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar i Sverige 2021 uppgick till 51 miljarder kronor – eller nästan 1 procent av BNP. Kontanter har högre samhällsekonomisk enhetskostnad än digitala alternativ i alla situationer där det finns ett digitalt alternativ. Debetkort är det mest kostnadseffektiva betalningsinstrumentet för betalningar i butik, med en samhällsekonomisk enhetskostnad på 3,7 kronor per betalning. Swishbetalningar är mest kostnadseffektivt för betalningar online, med en samhällsekonomisk enhetskostnad på 6,0 kronor, och även för betalningar från person till person med en samhällsekonomisk enhetskostnad på 2,8 kronor.

3.1 Totala samhällsekonomiska kostnader

Vi uppskattar de totala samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar i Sverige 2021 till 51 miljarder kronor. Det motsvarar 0,93 procent av BNP.

Största delen av de samhällsekonomiska kostnaderna, 55 procent, uppstår inom företagssektorn. Resten är ganska jämnt fördelat mellan hushåll och betaltjänstleverantörer. Tabell 2 ger mer information om kostnadsfördelningen mellan de tre sektorerna – hushåll, företag och betaltjänstleverantörer – för olika betalningsinstrument.

Tabell 2. Samhällsekonomiska kostnader för de huvudsakliga betalningsinstrumenten – totalt och per sektor

Miljoner kronor respektive procent av BNP, 2021

Betalningsinstrument	Hushåll	Företag	Betaltjänstleverantörer	Total samhällsekonomisk kostnad
Kontanter	1 263	1 698	1 248	4 210
Kort	2 869	8 379	5 835	17 083
Gireringar	6 035	15 147	4 876	26 057
Autogiro	173	2 512	645	3 330
Totalt	10 340	27 736	12 604	50 680
Procent av BNP	0,19	0,51	0,23	0,93

Anm. Samhällsekonomiska kostnader per sektor och totala samhällsekonomiska kostnader i samhället.

Källa: Riksbanken.

3.2 Samhällsekonomiska enhetskostnader för olika betalningsinstrument

De *samhällsekonomiska enhetskostnaderna* för ett betalningsinstrument är den genomsnittliga samhällsekonomiska kostnaden per betalning som görs med instrumentet. Vi beräknar de samhällsekonomiska enhetskostnaderna genom att dividera de uppskattade samhällsekonomiska kostnaderna i tabell 2 med det uppskattade antalet betalningar i tabell 3.

Tabell 3. Totala antalet inhemska betalningar

Miljoner transaktioner, 2021

Betalningsinstrument	Antal	Andel
Kontanter	315	4 %
Kort	3 903	53 %
varav debetkort	3 360	46 %
varav kreditkort	543	7 %
Autogiro	470	6 %
Gireringar	2 628	37 %
varav Swish	770	11 %
varav e-faktura	157	2 %
varav övriga digitala gireringar	1 646	23 %
varav pappersbaserade gireringar	56	1 %
Totalt	7 316	100 %

Anm. E-faktura är en girering där fakturan skickas direkt till betalarens internetbank. Övriga digitala gireringar består av konto-till-kontoöverföringar, bankgiro- och plusgirobetalningar och batchbetalningar. En batchbetalning innebär att flera betalningar till olika mottagare skickas som en enda betalning i motsats till många enskilda transaktioner, till exempel löneutbetalningar från en arbetsgivare till ett stort antal anställda. Med pappersbaserade gireringar avses konto-till-kontoöverföringar, bankgiro- och plusgirobetalningar som initieras manuellt via post, över disk eller telefon.

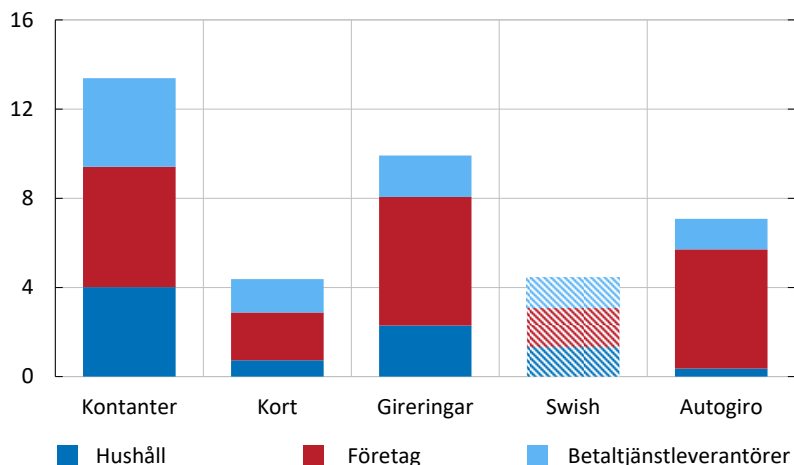
Källor: Getswish AB, Svenska Bankföreningen och Riksbanken.

Diagram 2 visar de samhällsekonomiska enhetskostnaderna för de huvudsakliga betalningsinstrumenten och bidraget till enhetskostnaden från de tre sektorerna: hushåll, företag och betaltjänstleverantörer. Se appendix 4 för underliggande data.

Kontanter har högst samhällsekonomisk enhetskostnad, 13,4 kronor. Kostnaderna är relativt jämnt fördelade mellan sektorerna. Kortbetalningar och Swish har de lägsta samhällsekonomiska enhetskostnaderna, 4,4 kronor. När det gäller kort kommer endast en liten del av kostnaderna från hushållssektorn. Gireringar har högre samhällsekonomisk enhetskostnad (9,9 kronor) än autogiro (7,1 kronor). I båda fallen är det företagen som står för huvuddelen av kostnaderna.

Diagram 2. Samhällsekonomiska enhetskostnader för de huvudsakliga betalningsinstrumenten

Kronor per transaktion, 2021

Anm. Den skuggade stapeln för Swish är en delmängd av gireringar.

Källa: Riksbanken.

Samhällsekonomiska kostnader för kontantbetalningar

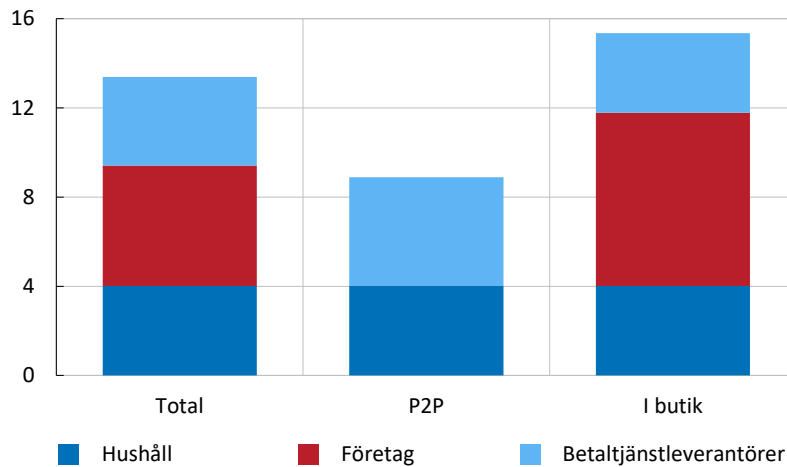
Som nämnts ovan har kontanter högst samhällsekonomisk enhetskostnad av alla betalningsinstrument.

För hushållen är de samhällsekonomiska enhetskostnaderna för kontanter ett resultat av den tid de lägger ner på att skaffa kontanter och göra betalningen. Om vi räknar bort den tid som hushållen lägger ned på att resa för att ta ut kontanter halveras de samhällsekonomiska enhetskostnaderna för hushållen, och den totala samhällsekonomiska enhetskostnaden för kontanter sjunker till 11,4 kronor. Det är dock fortfarande den högsta kostnaden bland de huvudsakliga betalningsinstrumenten. Ett viktigt skäl är att det tar tid för betalaren att räkna och överlämna kontanter. I appendix 1 finns mer information om hushållens tidsåtgång för olika betalningsinstrument.

För företag och betaltjänstleverantörer beror de höga samhällsekonomiska enhetskostnaderna för kontanter dels på att kontanter är fysiska och kräver manuellt arbete och dels på att antalet kontantbetalningar är relativt lågt. En del av de kostnader som förknippas med både kontanter och andra betalningsinstrument är fasta och varierar inte med antalet betalningar. Fasta kostnader innebär att det finns stordriftsfördelar som gör att den genomsnittliga kostnaden för att göra en betalning sjunker när antalet betalningar ökar. Företag har fasta systemkostnader och fasta kostnader för att ta emot, räkna och sätta in kontanter. För betaltjänstleverantörer omfattar distributionsystemet kontantdepåer, uttagsautomater, transportkapacitet och säkerhetsarrangemang som varken ökar eller minskar beroende på mängden kontanter. Eftersom antalet kontantbetalningar har minskat över tid och blivit ganska lågt har de samhällsekonomiska enhetskostnaderna ökat.

Diagram 3. Samhällsekonomiska enhetskostnader för kontanter

Kronor per transaktion, 2021

Anm. När det gäller betalningar mellan privatpersoner antar vi att hushållen inte har någon tidsåtgång för att ta emot betalningar. Detta kan diskuteras när det gäller P2P-betalningar med kontanter. Om vi däremot räknar in tidskostnaden för betalningsmottagaren ökar enhetskostnaden för kontanter endast med 0,25 kronor per transaktion.

Källa: Riksbanken.

Samhällsekonomiska enhetskostnader för kortbetalningar

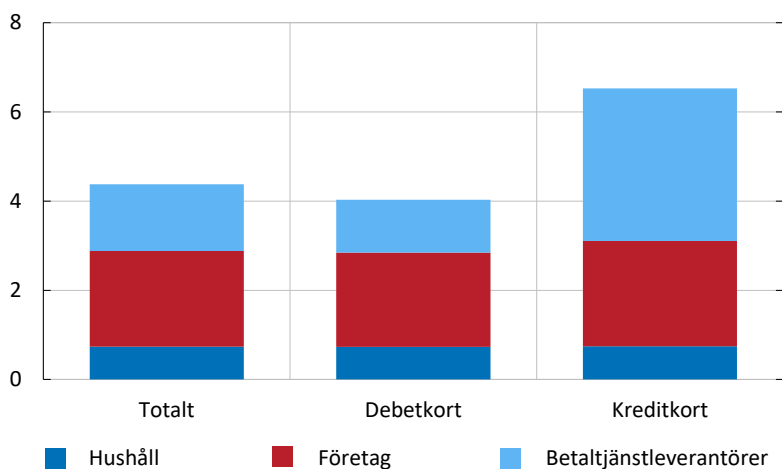
Kortbetalningar har lägst samhällsekonomisk enhetskostnad av alla betalningsinstrument. Det finns flera orsaker till detta. Ett skäl är stordriftsfördelar. Kortbetalningssystem, liksom digitala betalningar i allmänhet, har stora fasta samhällsekonomiska kostnader för IT-system och hårdvara medan de rörliga kostnaderna är låga. När antalet transaktioner ökar minskar därför de samhällsekonomiska enhetskostnaderna. Ett annat skäl är att hushåll och företag ägnar relativt lite tid åt att initiera och ta emot kortbetalningar.

De samhällsekonomiska enhetskostnaderna skiljer sig åt mellan debet- respektive kreditkort, vilket framgår av diagram 4. Debetkort har lägre samhällsekonomisk enhetskostnad, 4,0 kronor, jämfört med 6,5 kronor för kreditkort. Den högre kostnaden för kreditkort beror delvis på att det är relativt få kreditkortsbetalningar som ska dela den kreditkortsspecifika fasta kostnaden. Kostnadsskillnaden beror dock främst på kostnaden för tilläggstjänster som inte ingår i själva betalningen, till exempel reseförsäkringar. Vissa debetkort erbjuder också dessa tjänster, men de är vanligare för kreditkort. Som nämnts ovan undersöker den här studien endast kostnaderna, inte eventuella fördelar som dessa betalningsinstrument kan ge.

Diagram 4 visar också att en större andel av den samhällsekonomiska enhetskostnaden för betalningar med debetkort bärs av företagssektorn. Kreditkortsbetalningar tycks vara undantaget från regeln att företagen står för en större del av kostnaden. När det gäller kreditkort är det betaltjänstleverantörerna som står för det mesta av kostnaden. En av de viktigaste orsakerna är de tilläggstjänster som beskrivs ovan.

Diagram 4. Samhällsekonomiska enhetskostnader för kortbetalningar

Efter typ av kort, kronor per transaktion, 2021

Källa: Riksbanken.

Samhällsekonomiska enhetskostnader för gireringar och autogiro

Gireringar har i genomsnitt en hög samhällsekonomisk enhetskostnad, 9,9 kronor, vilket är dubbelt så mycket som kortbetalningar men lägre än kontantbetalningar. Ett skäl är att många gireringar är fakturabetalningar, vilket kräver mer tid av företagen för fakturering och avstämning. Betalning av fakturor kräver också tid av hushållen eftersom det tar tid att till exempel logga in på datorn, få tillgång till internetbanken, registrera och skicka betalningen och så vidare.

Den samhällsekonomiska enhetskostnaden för autogiro är lägre, 7,1 kronor. Det beror på att autogiro i högre grad är automatiserat. Det innebär i sin tur låga kostnader för både betalaren och betalningsmottagaren när ett autogiroavtal har upprättats.⁵

I tabell 4 framgår det tydligt att kostnaderna för gireringar varierar avsevärt beroende på vilket betalningsinstrument som används för att initiera betalningen.

⁵ Autogiro kan också innebära lägre kostnader för företag som betalningsmottagare. De behöver lägga mindre tid på att följa upp obetalda fakturor, vilket är vanligare när fakturor betalas med hjälp av gireringar. Tyvärr har vi inte kunnat dela upp processkostnaderna för gireringar respektive autogiro på grund av de data vi fått från företagen.

Tabell 4. Samhällsekonomiska enhetskostnader för gireringar och autogiro

Kronor per transaktion, 2021

Betalningsinstrument		Samhällsekonomisk enhetskostnad
Autogiro		7,1
Gireringar	Totalt	9,9
	E-faktura	9,8
	Swish	4,4
	P2P	2,8
	P2B	6,3
	retur	10,1
	Övriga digitala gireringar	11,9
	Initierade av hushåll	9,7
	P2P	6,3
	P2B	12,4
	Initierade av företag	14,2
	B2P	10,4
	B2B	15,7
	Pappersbaserade gireringar över disk/telefon	39,4
	Pappersbaserade gireringar per post	18,4

Anm. Övriga digitala gireringar och pappersbaserade gireringar över disk/telefon omfattar individuella konto-till-kontoöverföringar, bankgiro- och plusgirobetalningar. Övriga digitala gireringar inkluderar även batchbetalningar. En batchbetalning innebär att flera betalningar till olika mottagare görs genom en enda betalning i stället för många enskilda betalningar. Ett exempel på en batchbetalning är löneutbetalning från en arbetsgivare till ett stort antal anställda. Swishbetalning retur avser återbetalningar för returnerade köp.

Källa: Riksbanken.

Som nämnts ovan har Swish lägst samhällsekonomisk enhetskostnad av alla gireringar, 4,4 kronor per transaktion. Swishbetalningar är särskilt effektiva för P2P-betalningar med en samhällsekonomisk enhetskostnad på 2,8 SEK. Mobilapplikationen för Swish P2P är enkel att använda och kräver lite tid av betalaren och praktiskt taget ingen tid av betalningsmottagaren.

Enhetskostnaden för Swish P2B-betalningar är högre, 6,3 kronor, vilket beror på att P2B-betalningar även inkluderar företagets kostnader. När det gäller köp online har företagen kostnader för checkoutlösningar, till exempel underhåll och uppgradering av nödvändig hårdvara och mjukvara. Kostnaden för dessa checkoutlösningar är dock inte högre för Swish än för kortbetalningar. När det gäller köp i butik får företagen extra kostnader på grund av den tid som kassapersonalen lägger ner på betalningen.

Pappersbaserade gireringar, till exempel på ett bankkontor över disk eller via telefon, har högst samhällsekonomisk enhetskostnad av alla betalningsinstrument, 39,4 kro-

nor per transaktion. Pappersbaserade gireringar per post har också relativt hög enhetskostnad, 18,4 kronor per transaktion.⁶ De höga samhällsekonomiska enhetskostnaderna beror främst på den tid det tar för hushållen att initiera dessa betalningar. Det har dock också att göra med det faktum att betaltjänstleverantörerna måste ägna tid åt manuell hantering. För företagen är den samhällsekonomiska kostnaden för dessa betalningsinstrument ungefär densamma som för andra gireringar.

3.3 Samhällsekonomiska enhetskostnader i olika betalningssituationer

I avsnitt 2.2 redovisade vi typiska betalningssituationer med de vanligaste instrumenten. Tabell 5 visar hur de samhällsekonomiska enhetskostnaderna skiljer sig åt mellan olika betalningsinstrument i fyra situationer där betalningen initieras av ett hushåll.

Tabell 5. Samhällsekonomiska enhetskostnader i olika betalningssituationer

Kronor per transaktion, 2021

Betalningssituation	Betalningsinstrument	Samhällsekonomisk enhetskostnad
P2P-betalningar	Kontanter	8,9
	Swish	2,8
	Konto-till-kontoöverföringar	6,3
P2B-betalningar i butik	Kontanter	15,4
	Swish	7,4
	Debetkort	3,7
	Kreditkort	5,9
P2B-betalningar online	Swish	6,0
	Debetkort	8,3
	Kreditkort	10,4
P2B-betalningar av fakturor	Återkommande kortbetalningar	2,6
	Autogiro	6,9
	E-faktura	9,6
	Övriga digitala gireringar	12,4

Anm. Kortbetalningar omfattar även B2B-betalningar. Kortbetalningar som initieras av företag utgör dock en försumbar del av de totala kortbetalningarna och har därför en liten inverkan på resultaten.

Källa: Riksbanken.

För det första kan vi konstatera att kontantbetalningar har högre samhällsekonomisk enhetskostnad än digitala alternativ i situationer där kontanter är ett tillgängligt betalningsinstrument. Som förklarats ovan hänger detta samman med att kontanter kräver mer manuellt arbete och att antalet kontantbetalningar är relativt få.

⁶ Pappersbaserade gireringar per post innebär att betalningsordern och information om de betalningar som ska initieras skickas per post till betaltjänstleverantören.

För det andra ser vi också att kreditkortsbetalningar har högre samhällsekonomisk enhetskostnad än debetkortsbetalningar, både i butik och online. Som förklarats ovan beror detta på att kreditkort medför högre kostnader för tilläggstjänster än debetkort och det är också relaterat till skaleffekter.

När vi tittar på P2P-betalningssituationer ser vi att Swish har betydligt lägre samhällsekonomisk enhetskostnad än de andra digitala alternativen. Det beror främst på att Swishbetalningar kan göras snabbare än konto-till-kontoöverföringar. Av samma anledning är Swish också det mest kostnadseffektiva alternativet för P2B-betalningar online.

Debetkort är det mest kostnadseffektiva alternativet för P2B-betalningar i butik. Det beror på att dessa betalningar kan göras snabbare och att de är mer kostnadseffektiva för företag än Swish.

För betalning av fakturor i P2B-situationer har återkommande kortbetalningar lägst samhällsekonomisk enhetskostnad. Ur betalarens perspektiv fungerar återkommande autogiro och återkommande kortbetalningar på samma sätt. Företagen behöver dock mer tid och har högre systemkostnader för autogiro jämfört med återkommande kortbetalningar. E-fakturor, som betalaren får i sin internetbank, har högre samhällsekonomisk enhetskostnad än autogiro eftersom betalaren måste lägga ned tid på att granska och godkänna e-fakturan. Betaltjänstleverantörer har också något högre kostnader för e-fakturor än för autogiro.

4 Jämförelser

Det är svårt att jämföra kostnadsstudier över tid och mellan länder eftersom studierna tenderar att skilja sig åt i metod och omfattning. För 2021 uppskattas de samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar i Sverige till 0,93 procent av BNP. Motsvarande värde för den föregående svenska kostnadsstudien 2009 var 0,68 procent av BNP. Studien från 2009 hade dock en mycket mer begränsad omfattning. Om vi tillämpar en liknande omfattning på våra data finner vi att de samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar under 2021 är 0,54 procent av BNP. Resultaten tyder alltså på att kostnaderna i termer av BNP har minskat något över tid. Resultatet ligger också i linje med de samhällsekonomiska kostnaderna i Norges Banks senaste studie.

4.1 Tidigare svenska kostnadsstudier

Två tidigare kostnadsstudier har genomförts för den svenska betalningsmarknaden. Den första publicerades 2007 med data från 2002 och den andra 2012 med data från 2009.⁷

För varje studie har ett bredare spektrum av kostnader inkluderats och metoden har förbättrats. Studien från 2002 omfattade endast P2B-betalningar med kontanter och kort, medan 2009 års studie och den aktuella studien även omfattar P2B-gireringar och autogiro. Dessutom omfattar den aktuella studien P2P-betalningar, B2B-betalningar och B2P-betalningar. Till skillnad från 2009 års studie omfattar den aktuella studien även hushållens tidskostnader för gireringar och autogiro. Dessa utvidgningar och metodförbättringar gör resultaten mer exakta och heltäckande, men samtidigt svårare att jämföra med tidigare studier.

Om vi korrigerar för skillnaderna i omfattning kan resultaten ändå jämföras. I studien från 2009, som endast omfattade P2B-betalningar, uppskattades de samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar till 0,68 procent av BNP. I den aktuella studien uppskattas de samhällsekonomiska kostnaderna för P2B-betalningar till 0,63 procent av BNP. Om vi också tar bort hushållens tidskostnader från den aktuella studien är kostnaderna för P2B-betalningar 0,54 procent av BNP. Det betyder alltså att de samhällsekonomiska kostnaderna för P2B-betalningar i Sverige har minskat något under det senaste decenniet.

Diagram 5 visar de samhällsekonomiska enhetskostnaderna för P2B-betalningar för de olika studierna och de huvudsakliga betalningsinstrumenten. Ökningen av den samhällsekonomiska enhetskostnaden för kontantbetalningar är tydlig. Kostnaden har

---

⁷ Se Bergman m.fl. (2007) och Segendorf och Jansson (2012).

nästan tredubblats sedan 2002. Å andra sidan har den samhällsekonomiska enhetskostnaden för kortbetalningar sjunkit från 2009 till 2021.⁸ En del av minskningen kan förklaras av metodförändringar.⁹ Minskningen är dock betydande om man beaktar kortsystemens investeringar för att förbättra sina hanteringsplattformar, vilket under samma period har bidragit till att öka den samhällsekonomiska kostnaden för kortbetalningar.¹⁰

De samhällsekonomiska enhetskostnaderna för gireringar har också sjunkit sedan 2009. Denna minskning verkar snarare återspegla faktiska kostnadsminskningar än metodförändringar. För det första har nya kostnadseffektiva instrument för gireringar, särskilt Swish och e-faktura, bidragit till lägre enhetskostnader. För det andra initierades fler gireringar digitalt 2021 jämfört med 2009. Dessutom har antalet gireringar ökat, vilket minskar enhetskostnaden när det finns fasta kostnader.

Däremot verkar fördubblingen av den samhällsekonomiska enhetskostnaden för autogiro från 2009 till 2021 vara relaterad till metodförändringar. Vi kan också ha över-skattat kostnaden för autogiro 2021 eftersom vi inte har kunnat skilja på företagets kostnader för olika typer av fakturor. Samtidigt har det sedan en tid tillbaka stått klart att Autogiro kommer att läggas ned, vilket kan förklara varför ingen kostnadsoptimering har skett.¹¹

---

⁸ Enligt Segendorf och Jansson (2012) beror ökningen av enhetskostnaden för kortbetalningar från 2002 till 2009 på att ett större antal kostnader inkluderades i 2009 års studie.

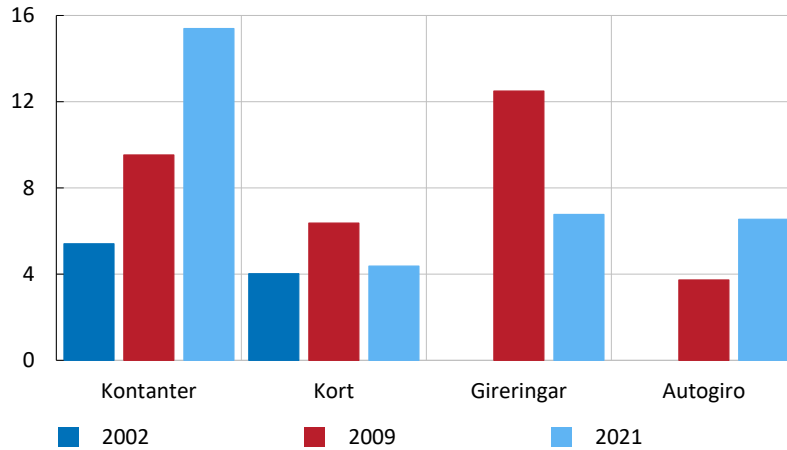
⁹ I den aktuella studien har vi till exempel uteslutit kostnader för gränsöverskridande betalningar, som delvis kan ha ingått i 2009 års studie.

¹⁰ Under det senaste decenniet har de internationella kortsystemen gjort investeringar för att bland annat öka motståndskraften på sina hanteringsplattformar, skydda sig mot cyberrisker, förbättra upptäckten av bedrägerier osv. Dessa investeringar har lett till högre kostnader för kortbetalningar, men att mäta fördelarna med dessa investeringar ligger utanför ramen för den här studien.

¹¹ Som en del av den pågående omvandlingen av den svenska betalningsinfrastrukturen kommer Autogiro att ersättas av en ny tjänst för betalning av fakturor, se Svenska bankföreningens [webbplats](#).

Diagram 5. Jämförelse av de samhällsekonomiska enhetskostnaderna för betalningar från person till företag

Kronor per transaktion

Anm. När det gäller kortbetalningar inkluderas även B2B-betalningar i resultaten av 2021 års studie. Kortbetalningar som initieras av företag utgör dock en försumbar del av de totala kortbetalningarna och har därför en liten inverkan på resultaten. Data för 2002 och 2009 är inflationsjusterade. I uppgifterna från 2002 undersöktes endast de samhällsekonomiska kostnaderna för kontant- och kortbetalningar.

Källor: Bergman m.fl. (2007), Segendorf och Jansson (2012) och Riksbanken.

4.2 Jämförelse mellan Sverige och Norge

Flera länder har publicerat kostnadsstudier om betalningar under de senaste 15 åren.¹² Den studie som är närmast jämförbar med vår när det gäller metod och omfattning är den kostnadsstudie som Norges Bank nyligen genomfört.¹³

De totala samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar är högre i Sverige än i Norge, vilket inte är förvånande med tanke på att den svenska befolkningen är nästan dubbelt så stor som den norska. Norges Bank uppskattar de totala samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar till 23,5 miljarder kronor – nästan 30 miljarder kronor lägre än vårt resultat för Sverige.

De uppskattade totala samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar i förhållande till BNP är lägre i Norge än i Sverige – 0,79 procent av BNP jämfört med 0,93 i Sverige, se tabell 6.

¹² Se till exempel Sintonen och Takala (2022), Danish Payment Council (2018) och Norges Bank (2022) för studier genomförda i våra grannländer.

¹³ Norges Bank (2022).

Tabell 6. Totala samhällsekonomiska kostnader i Norge och Sverige

Land	Observationsår	Totalt antal betalningar	Total samhällsekonomisk kostnad	Samhällsekonomisk kostnad som andel av BNP
Sverige	2021	7,3 miljarder	51 miljarder kronor	0,93 %
Norge	2020	3,2 miljarder	23,5 miljarder kronor	0,79 %

Anm. Vi har använt den genomsnittliga växelkursen för 2020 för att räkna om de totala samhällsekonomiska kostnaderna för Norge till svenska kronor.

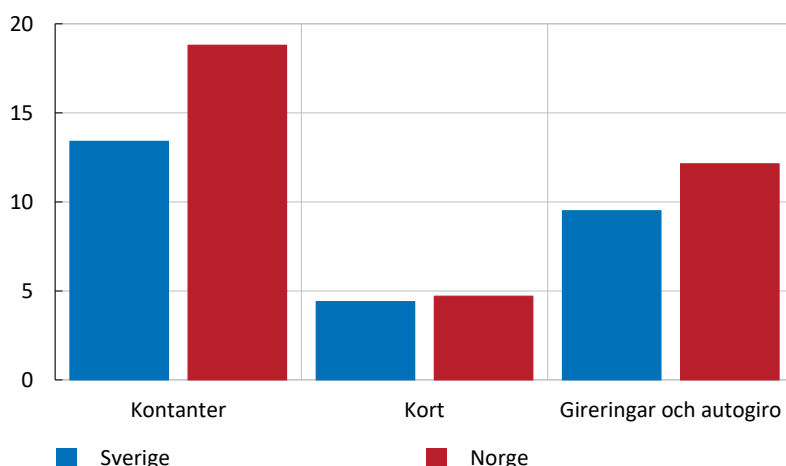
Källor: Norges Bank (2022) och Riksbanken.

Om vi tittar närmare på detaljerna och jämför de samhällsekonomiska enhetskostnaderna för betalningsinstrumenten i diagram 6 framkommer några intressanta skillnader. De samhällsekonomiska enhetskostnaderna för kortbetalningar är ganska lika i de båda länderna, men de skiljer sig åt med så mycket som 5 kronor för kontantbetalningar. I Sverige uppgår den samhällsekonomiska enhetskostnaden för kontantbetalningar till 13,4 kronor, medan den är 18,8 kronor i Norge. För autogiro och gireringar har Norge även något högre samhällsekonomisk enhetskostnad jämfört med Sverige.

Sammanfattningsvis har Norge lägre totala kostnader för betalningar i termer av BNP än Sverige trots att Sverige har lägre enhetskostnad per betalning. Det beror på två saker. För det första sker fler betalningar i förhållande till BNP i Sverige än i Norge.¹⁴ För det andra tenderar svenskar att använda betalningsinstrument med höga samhällsekonomiska enhetskostnader oftare än norrmännen.¹⁵

Diagram 6. Samhällsekonomiska enhetskostnader för de huvudsakliga betalningsinstrumenten i Sverige och Norge

Kronor per transaktion

Anm. Vi har använt den genomsnittliga växelkursen för 2020 för att räkna om resultatet från Norges Bank till svenska kronor.

Källor: Norges Bank (2022) och Riksbanken.

¹⁴ Antalet betalningar i förhållande till BNP (mätt i kronor) är 0,0013 i Sverige och 0,0011 i Norge.

¹⁵ De viktade samhällsekonomiska enhetskostnaderna är 6,9 kronor i Sverige och 5,4 kronor i Norge. De vikter som används i denna beräkning är antalet betalningar för varje instrument dividerat med det totala antalet betalningar i varje land.

5 Slutsats

Betalningar tar betydande resurser i anspråk. Under 2021 uppgick de samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar i Sverige till 51 miljarder kronor – nästan 1 procent av BNP. Även om detta är jämförbart med kostnaderna för betalningar i Norge är det fortfarande ett högt belopp.

Kostnaderna bärs av alla de tre sektorer som ingår i denna studie. De är dock inte jämnt fördelade. Mer än hälften av kostnaderna bärs av företagssektorn, medan den andra hälften fördelas jämnt mellan hushållen och betaltjänstleverantörerna.

Kontantbetalningar har högre samhällsekonomisk enhetskostnad än digitala alternativ. Dessutom finns det skillnader mellan digitala betalningsinstrument. Kreditkortsbetalningar har till exempel högre samhällsekonomiska enhetskostnader än debetkortsbetalningar, både i butik och online. Swish P2P-betalningar har lägst samhällsekonomisk enhetskostnad av alla digitala engångsbetalningar. Det innebär att de samhällsekonomiska kostnaderna kan minskas om mer kostnadseffektiva betalningar på lång sikt ersätter mindre kostnadseffektiva betalningar.

Även om studien tyder på att kostnadsbesparingar är möjliga är det viktigt att komma ihåg att studien inte är en fullständig kostnads- och nyttostudie. I vår studie uppskattas kostnaderna för betalningarna, men inte fördelarna. Kontantbetalningar är till exempel ett av de minst kostnadseffektiva instrumenten. De kan dock ge samhället viktiga fördelar, till exempel genom att göra betalningsmarknaden mer inkluderande och motståndskraftig. En övergång till mer kostnadseffektiva betalningsinstrument kan alltså samtidigt leda till minskade fördelar. Det innebär att vi inte kan dra några slutsatser om potentiella effektivitetshöjande policyåtgärder enbart utifrån denna studie. Vi bör också komma ihåg att studien bygger på en rad antaganden och ett begränsat datamaterial, vilket beskrivs i appendix 3.

Referenslista

Bergman, M., G. Guibourg och B. Segendorf (2007). The Cost of Paying – Private and Social Costs of Cash and Card Payments, Sveriges Riksbank Working Paper Series, nr 212, september 2007.

Claussen, C.A. och A. Mølgaard Pedersen (2022). Gränsöverskridande betalningar i fokus, Penning- och valutapolitik 2022 nr 2, december 2022.

Danish Payment Council (2018), The aggregate costs of payments in Denmark were kr. 15.6 billion in 2016, serie: Costs of payments in Denmark 2016, Danmarks Nationalbank, september 2018.

Goldszmidt, A., List, J. A., Metcalfe, R. D., Muir, I., Smith, V. K., & Wang, J. (2020). The Value of Time in the United States: Estimates from Nationwide Natural Field Experiments, National Bureau of Economic Research nr w28208.

Norges Bank (2022). Costs in the Norwegian Payment System 2020, Norges Bank Papers No. 3.

Sintonen, M. och K. Takala (2022). Costs of retail payments in Finland: What paying costs? Finlands Bank. Populärvetenskapliga rapporter. A 129.

Segendorf, B. och T. Jansson (2012). The Cost of Consumer Payments in Sweden, Sveriges Riksbank Working Paper Series, nr 262, juni 2012.

APPENDIX 1 – Slutanvändarnas kostnader

Hushållen, företagen och den offentliga sektorn har alla kostnader förknippade med betalningar. Hushållens kostnader består huvudsakligen av avgifter till bankerna och den tid som går åt för att göra betalningarna. Totalt spenderade hushållen 7 000 år under 2021 på att göra betalningar, eller ungefär sex timmar per person, i Sverige. Hushållen har lägst privat enhetskostnad för kortbetalningar. Tid ingår också som en stor del av kostnaderna när företag och den offentliga sektorn gör betalningar. De har även kostnader för tidsåtgången vid mottagandet av betalningar och för de inblandade systemen. De totala privata kostnaderna för att göra och ta emot betalningar uppgår för företagssektorn till cirka 35 miljarder kronor under 2021. Som betalningsmottagare har företagen lägst privat enhetskostnad för kortbetalningar.

Hushållen ägnar mycket tid åt betalningar

Hushållens privata kostnader för betalningar består huvudsakligen av avgifter till bankerna och tidsåtgången i samband med betalningarna. Även om den tid som går åt till en enskild betalning är kort blir det sammantagna värdet betydande. Sammanlagt uppgår den tid som hushållssektorn lägger ned på att genomföra betalningar under 2021 till drygt 7 000 år, vilket motsvarar ungefär sex timmar per person.

Det finns två huvudsakliga utmaningar när man uppskattar de samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar för hushållen. För det första måste vi uppskatta tidsåtgången och för det andra värdet av denna tid. I den här studien bad vi hushållen att fylla i ett frågeformulär och uppskatta den tid de lade ner på olika betalningsrelaterade aktiviteter, se appendix 3 för mer information.

Värdet av den tid som läggs ned på betalningar är alternativkostnaden för individen. Det är dock inte helt enkelt att avgöra hur denna tid ska värderas som en samhällsekonomisk kostnad. I den här studien har vi satt tidskostnaden till 75 procent av den genomsnittliga lönen i Sverige efter skatt.¹⁶

Ett alternativ skulle vara att anta att värdet är 100 procent av medianlönen efter skatt. Detta antagande skulle öka enhetskostnaden för kontantbetalningar med 0,63 kronor, för kortbetalningar med 0,22 kronor och för gireringar med 0,86 kronor. Observera att median- och medellönerna i Sverige är mycket lika varandra, så liknande resultat skulle uppnås om man antog ett värde på 100 procent av medellönen efter skatt. Ett alternativt antagande skulle vara att anta ett lägre värde, till exempel

---

¹⁶ Det är i linje med uppskattningarna i Goldszmidt m.fl. (2020).

50 procent av medellönen efter skatt, eller 0,02 kronor per sekund. Med detta antagande skulle enhetskostnaden minska med 0,67 kronor för kontantbetalningar, med 0,23 kronor för kortbetalningar och med 0,91 kronor för gireringar.

I tabell 7 presenteras tidsuppskattningarna för olika betalningssituationer och -instrument. Som vi kan se är kortbetalningar betydligt snabbare än kontantbetalningar i butik. Det är inte förvånande eftersom konsumenterna oftast bara blipper sina kort medan de måste räkna sedlar och mynt och lämna över dem manuellt när de betalar med kontanter. Ofta får de också växel tillbaka.

Det är också värt att notera att vissa kortbetalningar är betydligt snabbare än andra. Kortbetalningar som kräver att man stoppar in chipet i en kortterminal är långsammare än kontaktlösa betalningar. Utvecklingen av NFC-teknik (Near Field Communication), som möjliggör kontaktlösa kortbetalningar, har gjort kortbetalningar snabbare. Baserat på uppgifter från den norska kostnadsstudien tar en kontaktlös kortbetalning 8 sekunder medan en icke-kontaktlös betalning tar 15 sekunder.¹⁷

Kortbetalningar online är mycket långsammare än betalningar i butik. De tar 54 sekunder jämfört med 12 sekunder i butik. Det är inte förvånande eftersom konsumenterna vanligtvis bara blipper sina kort i butik, medan de ofta måste skriva in sina kortuppgifter manuellt när de handlar online. Kortbetalningar online via digitala plånböcker är dock mindre tidskrävande. Dessa tjänster används sällan i Sverige, men med tiden kommer vi kanske att se snabbare och därmed samhällsekonomiskt billigare kortbetalningar online.¹⁸

Tabell 7 visar också att Swishbetalningar online är snabbare än Swishbetalningar i butik. Swishbetalningar i butik innebär ofta flera manuella steg, till exempel att ange telefonnummer och belopp, medan betalningar online vanligtvis kan initieras direkt eller genom att skanna en betalningsspecifik genererad QR-kod.

Ett annat populärt sätt att betala för inköp online är via faktura. Vi har delat upp fakturabetalningar online i två steg – det första steget är att ange information, till exempel din faktureringsadress. Hushållen uppskattar att detta steg tar 49 sekunder. Det andra steget är att betala fakturan. Tabell 7 visar hushållens uppskattningar av tidsåtgången för att betala fakturor på olika sätt. Betalning via e-faktura går snabbast, 58 sekunder. Betalningar som initieras icke-digitalt, till exempel via pappersbaserade gireringar, tar 210 sekunder, 3,5 gånger längre. Tidsåtgången för att betala via internet- eller mobilbank ligger mellan e-fakturor och pappersbaserade betalningar och beräknas ta 129 sekunder.

---

¹⁷ Se Norges Bank (2022).

¹⁸ Enligt Riksbankens undersökning om svenska folkets betalningsvanor gjordes 4 procent av onlinebetalningarna med hjälp av dessa tjänster under 2022.

Tabell 7. Uppskattad betalningstid

Sekunder respektive kronor, 2021

Betalningssituation	Betalningsinstrument	Sekunder	Värde i kronor
I butik	Kontanter	22	0,82
	Kort	12	0,45
	Swish	56	2,09
Online	Kort	54	2,01
	Swish	20	0,75
	Faktura	49	1,83
Betalning av fakturor	E-faktura	58	2,16
	Internet- och mobil bank	129	4,82
	Pappersbaserade	210	7,83

Anm. Tidsuppskattningen för kortbetalningar i butik i tabellen avser användning av ett fysiskt kort och utesluter kortbetalningar via till exempel en mobiltelefon eftersom de endast står för cirka 6 procent av kortbetalningarna i butik. Kortbetalningar med digitala plånböcker är snabbare enligt hushållen, 5 sekunder, så när kortbetalningar med digitala plånböcker läggs till sjunker tiden från 12 till 11,6 sekunder.

Källa: Riksbanken.

Många fakturor betalas också via autogiro eller återkommande kortbetalningar. Även om den tid som hushållen lägger ned på var och en av dessa betalningar är noll tar vi med viss tid för varje betalning. Vi inkluderar tidsåtgången för att registrera sig för nya autogirobetalningar och nya återkommande kortbetalningar, eller till att säga upp dem. För autogiro beräknas detta motsvara 6,9 sekunder per betalning och för återkommande kortbetalningar 8,5 sekunder.¹⁹

För alla betalningar, utom P2P-betalningar, inkluderar vi också en allmän bokföringskostnad. Hushållen uppskattar att de spenderar i genomsnitt 212 sekunder, eller tre och en halv minut, per månad på att kontrollera kontoutdrag och kvitton, vilket motsvarar 3,16 sekunder per transaktion. Den allmänna bokföringskostnaden blir då 0,12 kronor per betalning.

Den andra stora delen av hushållens betalningskostnader är avgifter. De avgifter som de betalar är ibland mycket specifika. Vi betalar till exempel en särskild avgift för vissa kreditkort och för tjänster som pappersbaserade gireringar per post. Andra avgifter är mindre specifika. I Sverige betalar de flesta en månadsavgift för ett paket med banktjänster. Denna avgift har fördelats på de olika betalningsinstrumenten baserat på bankernas rapportering av intäkter från olika betaltjänster, se appendix 2.

¹⁹ Vi antar att varje hushåll ingår två nya avtal och en uppsägning varje år. Vi har multiplicerat tiden med tre och det totala antalet vuxna invånare i Sverige. Därefter dividerade vi den med antalet transaktioner för återkommande kortbetalningar och autogiro.

Hushållens samhällsekonomiska kostnader är höga som andel av de totala privata kostnaderna för de flesta betalningar

Tabell 8 visar de samhällsekonomiska kostnaderna, avgifterna och summan av de två, det vill säga de privata kostnaderna. Vi kan se att hushållssektorns totala privata kostnader uppgår till 15 miljarder kronor för betalningar. Ungefär 70 procent av dessa är samhällsekonomiska kostnader – huvudsakligen tidsåtgång – medan 30 procent utgörs av avgifter.

När det gäller kontantbetalningar utgör de samhällsekonomiska kostnaderna, 1 263 miljoner kronor, huvuddelen av hushållens totala privata kostnader för kontanter, 86 procent. Av de totala privata kostnaderna för gireringar respektive autogiro utgör de samhällsekonomiska kostnaderna också en relativt stor andel. När det gäller kortbetalningar är andelen samhällsekonomiska kostnader respektive avgifter nästan lika stora.

Tabell 8. Hushållens privata kostnader

Miljoner kronor, 2021

Betalningsinstrument	Samhällsekonomisk kostnad	Betalda avgifter	Privat kostnad
Kontanter	1 263	209	1 472
Kort	2 869	3 033	5 903
varav debetkort	2 464	2 250	4 714
varav kreditkort	406	783	1 189
Autogiro	1 021	420	1 441
Gireringar	5 187	1 288	6 475
varav e-faktura	173	253	426
varav Swish	354	86	440
varav övriga digitala gireringar	4 238	707	4 945
varav pappersbaserade gireringar	422	241	663
Totalt	10 340	4 951	15 291

Anm. De samhällsekonomiska kostnaderna för hushållen omfattar främst tidsåtgången för att göra betalningar, men även kostnader för förlorade kontanter, kontantstöder och förluster på grund av kortbedrägerier. I avgifter ingår avgifter till banker och andra betaltjänstleverantörer samt hushållens andel av Riksbankens seigniorage. Övriga digitala gireringar består av konto-till-kontoöverföringar, bankgiro- och plusgirobetalningar. Med pappersbaserade gireringar avses konto-till-kontoöverföringar, bankgiro- och plusgirobetalningar som initieras manuellt via post, över disk eller telefon. De privata kostnaderna är summan av de samhällsekonomiska kostnaderna och betalda avgifter.

Källa: Riksbanken.

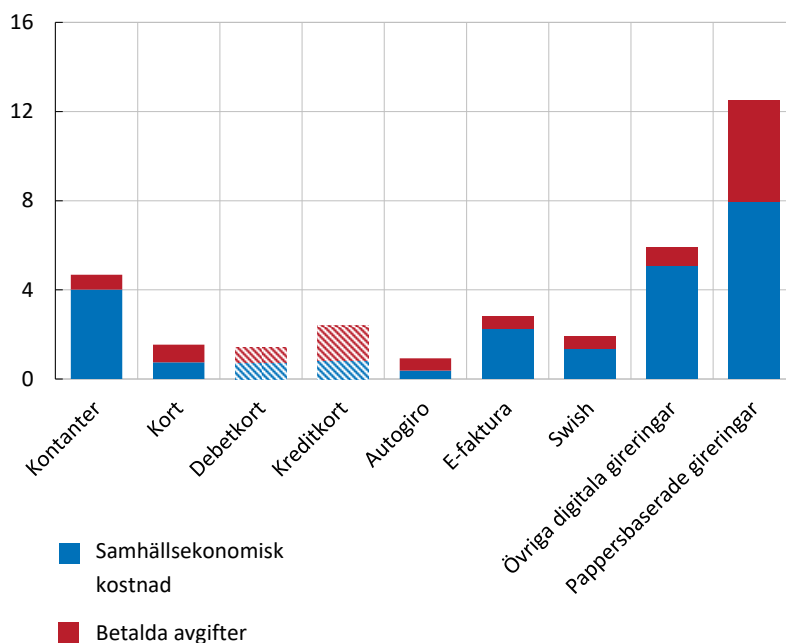
Det faktum att kortbetalningar har en högre andel avgifter för hushållen beror inte på att avgifterna är betydligt högre än för andra betalningsinstrument. Det är snarare ett resultat av att kortbetalningar har mycket låga samhällsekonomiska kostnader eftersom hushållen lägger mindre tid på att initiera dem. Som framgår av diagram 7 är de privata enhetskostnaderna för kortbetalningar mycket låga, medan enhetskostnaden för exempelvis kontantbetalningar är betydligt högre.

Diagram 7 visar också att den privata enhetskostnaden för pappersbaserade gireringar är mycket hög. Det är ett resultat av mycket höga samhällsekonomiska kostnader, nästan 8 kronor, i kombination med höga avgifter, över 4 kronor. De höga samhällsekonomiska kostnaderna är i sin tur ett resultat av att icke-digitalt initierade betalningar, till exempel pappersbaserade gireringar per post, tar hela 210 sekunder i anspråk.

Totalt lade hushållen ner 224 miljarder sekunder på att göra betalningar under 2021. Om vi inkluderar alla betalningsrelaterade aktiviteter är den totala tiden 253 miljarder sekunder, vilket motsvarar 8 000 år eller cirka 7 timmar per person och år. Värdet av denna tid uppskattas till drygt 9,4 miljarder kronor eller 900 kronor per person.

Diagram 7. Hushållens privata enhetskostnader

Kronor per transaktion, 2021

Anm. Övriga digitala gireringar består av konto-till-kontoöverföringar, bankgiro- och plusgiro-betalningar. Med pappersbaserade gireringar avses konto-till-kontoöverföringar, bankgiro- och plusgiro-betalningar som initieras manuellt via post, över disk eller telefon. Skuggade staplar är nedbrytningar av kostnaden för kort.

Källa: Riksbanken.

Företagens privata enhetskostnader är lägst för kortbetalningar

Kategorin företag som inkluderar företag, icke-statliga organisationer och aktörer inom den offentliga sektorn, har fler kostnadsposter än hushållssektorn. Förutom tidsåtgången för att göra betalningar inkluderar vi även tidsåtgången för att ta emot betalningar. Företagen har också vad vi kallar systemkostnader. Det kan handla om kostnader för hårdvara som kassaapparater och kortterminaler för fysiska butiker, samt all annan infrastruktur som behövs för att ta emot eller genomföra betalningar.

Det kan till exempel handla om kassalösningar och IT-system för att ta emot betalningar online.

Att uppskatta företagssektorns samhällsekonomiska kostnader är en utmaning av flera skäl. För det första är sektorn mycket heterogen, med företag av olika typ och storlek och en blandning av privata och offentliga aktörer, vilket är faktorer som påverkar kostnaderna. För det andra måste vi, precis som för hushållen, värdera tidsåtgången för betalningar och betalningsrelaterade aktiviteter, vilket för företag är lika med arbetskraftskostnad. För företagssektorn har vi antagit att kostnaderna för kassörsaktiviteter i butik, till exempel att ta emot betalningar, är 0,06 kronor per sekund. För alla andra betalningsaktiviteter antar vi att kostnaden är 0,09 kronor per sekund. Se appendix 3 för en detaljerad beskrivning av metoden.

Dessutom är det en utmaning för många företag att ge ett korrekt svar på frågor om hur mycket tid de lägger ned på olika aktiviteter och att uppskatta olika kostnadsfördelningar. Om ett företag till exempel har ett IT-system som genererar betalningsfiler och hanterar bokföring och budgetering är det svårt för företaget att uppskatta hur mycket av kostnaden de bör allokera till betalningar.

Under våren 2022 skickade vi ut en enkät till hundratals företag inom olika sektorer. Tyvärr var svarsfrekvensen mycket låg. Vi skickade därför ut ytterligare en enkät som var något kortare och inriktad på endast ett par nyckelfrågor. Svarsfrekvensen var dock återigen mycket låg. Andra centralbanker som genomför kostnadsstudier har samma problem när de ska samla in uppgifter från företag. Lyckligtvis täcker de företag som besvarade enkäten ett brett spektrum av sektorer, och det finns små, medelstora och stora företag i urvalet, vilket gör det troligt att resultaten är representativa för sektorn. Totalt svarade 16 företag och 81 aktörer inom den offentliga sektorn, varav de flesta var kommuner. En stor majoritet av aktörer inom den offentliga sektorn svarade endast på en mycket begränsad version av enkäten.

Eftersom vi har begränsade data kan vi inte skilja mellan stora och små företag. Vi kan inte heller dra några slutsatser om skillnaderna mellan den privata och den offentliga sektorn. Underliggande data tyder dock på att stora statliga myndigheter verkar ha lägre privata enhetskostnader för betalningar än genomsnittet. Det beror troligen på den stora mängden transaktioner i dessa organisationer. Samtidigt verkar regioner och särskilt kommuner ha en något högre enhetskostnad för betalningar jämfört med genomsnittet i företagssektorn.

Företagens samhällsekonomiska kostnader är också höga som andel av de totala privata kostnaderna för de flesta betalningar

Företagssektorns totala privata kostnader för att göra och ta emot betalningar uppgår till cirka 35 miljarder kronor, se tabell 9. Totalt sett utgörs merparten av detta, 80 procent, av samhällsekonomiska kostnader och 20 procent av avgifter. Större delen av företagens privata kostnader utgörs av samhällsekonomiska kostnader för kontantbetalningar, gireringar och autogiro. Detsamma gäller för debetkort, medan det för kreditkort är avgifterna som utgör den största andelen.

Tabell 9. Företagens privata kostnader

Miljoner kronor, 2021

Betalningsinstrument	Samhällsekonomisk kostnad	Betalda avgifter	Privat kostnad
Kontanter	1 698	476	2 174
Kort	8 379	4 779	13 159
varav debetkort	7 096	3 128	10 226
varav kreditkort	1 283	1 650	2 933
Autogiro	2 512	218	2 730
Gireringar	15 147	2 106	17 252
varav e-faktura	825	130	954
varav Swish	1 367	350	1 717
varav övriga digitala gireringar	12 955	1 626	14 581
Totalt	27 736	7 579	35 314

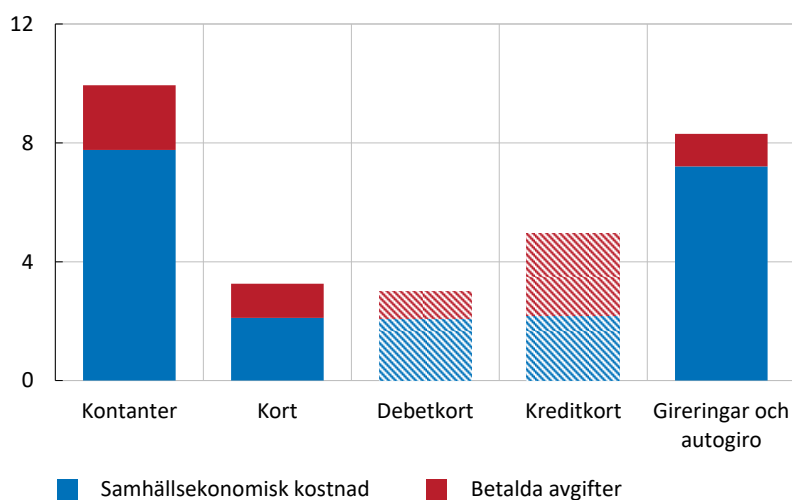
Anm. Övriga digitala gireringar avser konto-till-kontoöverföringar, bankgiro- och plusgirobetalningar samt batchbetalningar.

Källa: Riksbanken.

Även om den totala privata kostnaden för kontanter är låg jämfört med kortbetalningar och gireringar är enhetskostnaden högre. Diagram 8 visar företagets privata enhetskostnader för att ta emot betalningar, där kostnaden är störst för kontantbetalningar. Diagrammet visar också att kortbetalningar har en mycket lägre enhetskostnad än gireringar. Det beror på att de har mycket lägre samhällsekonomiska kostnader, vilket mer än väl kompenserar för de högre avgifter som betalas för kort än för gireringar.

Diagram 8. Företagens privata enhetskostnader för att ta emot betalningar

Kronor per transaktion, 2021

Anm. Skuggade staplar är nedbrytning av kostnaden för kort fördelat på typ av kort.

Källa: Riksbanken.

Företagens samhällsekonomiska kostnader varierar mellan olika betalningsinstrument på grund av att olika kostnadselement är relevanta i olika betalningssituationer. I tabell 10 beskrivs de kostnadselement som ingår i olika betalningssituationer. Dessa är tidsåtgång, systemkostnader, förluster eller kostnader i samband med obetalda fakturor och avgifter. Ur företagets synvinkel är det lättare att gruppera kostnadsfaktorerna efter funktion. Det vill säga försäljning i butik, online eller återkommande betalningar, utställande av faktura och mottagande av fakturabetalningar och slutligen genomföra betalningar.

Förluster till följd av till exempel stulna kontanter eller kortbedrägeri står för en mycket liten del av de samhällsekonomiska enhetskostnaderna – cirka 2 procent. Kostnaderna för obetalda fakturor är något högre. Utskick av påminnelser och inkassokostnader står för cirka 10 procent av faktureringskostnaderna, se diagram 9.

Tabell 10. Översikt över kostnadselement

I butik	Internet/återkommande	Fakturerering	Genomföra betalningar
<p>Tidsåtgång</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ta emot betalningar • Hantera kontanter • Underhåll • Avstämning • Kortbedrägeri <p>System</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kassaapparat och kassaskåp • Kortterminal <p>Förluster</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stöld och förlust av kontanter <p>Betalda avgifter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avgifter till betaltjänstleverantörer • Seigniorage 	<p>Tidsåtgång</p> <ul style="list-style-type: none"> • IT-underhåll • IT-utveckling • Avstämning • Kortbedrägeri <p>System</p> <ul style="list-style-type: none"> • IT-system • Kassalösning <p>Betalda avgifter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avgifter till betaltjänstleverantörer 	<p>Tidsåtgång</p> <ul style="list-style-type: none"> • Registrera nya kunder • Skapa och skicka fakturor • Avstämning <p>System</p> <ul style="list-style-type: none"> • IT-system • Utskrift och porto • Kostnad för fakturerings-tjänsten <p>Obetalda fakturor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Påminnelser • Inkasso <p>Betalda avgifter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avgifter till betaltjänstleverantörer 	<p>Tidsåtgång</p> <ul style="list-style-type: none"> • Manuella betalningar • Förberedelse och sändning av betalningsfiler • Avstämning • Kortbedrägeri <p>System</p> <ul style="list-style-type: none"> • IT-system <p>Förluster</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kortbedrägeri <p>Betalda avgifter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avgifter till betaltjänstleverantörer

Anm. De understrukna kategorierna i fetstil utgör de övergripande kostnadselementen som ingår. Kursiverat och i punktform ger vi även några exempel på de viktigaste kostnaderna för varje kategori.

Källa: Riksbanken.

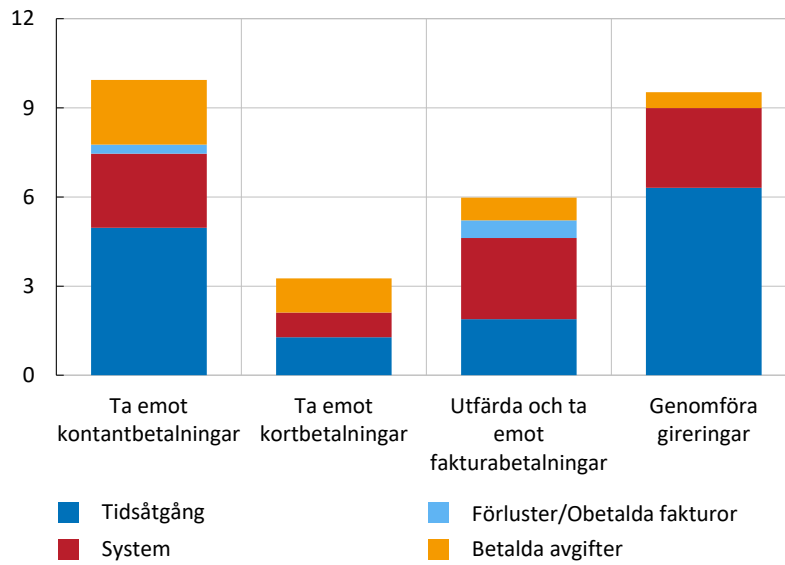
Den största delen av de samhällsekonomiska enhetskostnaderna för mottagande av kontant- och kortbetalningar utgörs av tidsåtgången, cirka 62 procent, medan systemkostnaderna utgör cirka 36 procent. Företag gör också betalningar, särskilt gireringar. Även för att göra betalningar utgör tidsåtgången en stor del av företagets kostnader, cirka 70 procent jämfört med 30 procent för systemkostnaderna.

När det gäller att ställa ut fakturor och ta emot betalningar utgör tidsåtgången cirka 35 procent, medan systemkostnaderna utgör strax under 55 procent.

I diagram 9 ser vi att de privata enhetskostnaderna för att göra betalningar är mycket höga för gireringar. Systemkostnaderna per enhet är jämförbara med kostnaderna för att ta emot gireringar, men tidsåtgången är mycket större.

Diagram 9. Företagens fördelning av privata enhetskostnader

Kronor per transaktion, 2021

Källa: Riksbanken.

APPENDIX 2 – Kostnader och intäkter för betaltjänstleverantörer

---

Betaltjänstleverantörer använder resurser när de producerar betaltjänster för slutanvändare. När det gäller betaltjänstleverantörernas privata kostnader är betalningar med kontanter, kreditkort och gireringar som initieras icke-digitalt de minst effektiva betalningsinstrumenten. Under 2021 hade betaltjänstleverantörerna som helhet högre kostnader än intäkter för de betalningsinstrument som ingår i studien. De gjorde förluster på kontanttjänster, gireringar och autogiro, medan kortbetalningar var lönsamma.

Icke-digitala betalningar är mindre kostnadseffektiva

Banker är den vanligaste typen av betaltjänstleverantör i Sverige. Det finns dock även andra betaltjänstleverantörer som ägnar sig åt insättning och uttag av kontanter, kortutgivning och kortinlösen och så vidare.²⁰ I appendix 3 förklarar vi hur vi har beräknat deras kostnader för olika betalningsinstrument.

Tabell 11 visar betaltjänstleverantörernas totala privata kostnader för de olika betalningsinstrumenten under 2021. Omkring 46 procent av betaltjänstleverantörernas privata kostnader kan hänföras till kortbetalningar. Nästan samma andel kommer från gireringar och autogiro. Betaltjänstleverantörernas privata kostnad för kontantbetalningar uppgår till 1,2 miljarder kronor eller 10 procent av de totala kostnaderna.

Tabellen innehåller också betalningsinstrumentens andel av de totala betalningarna. Jämfört med kostnadsandelen ger detta en indikation på betalningsinstrumentens kostnadseffektivitet när det gäller betaltjänstleverantörernas användning av resurser. Betalningsinstrument med en högre kostnadsandel än betalningsandel är relativt kostsamma att producera. Kontanter, kreditkort och pappersbaserade gireringar är alla kostsamma att producera enligt detta mått.

Betaltjänstleverantörernas kostnader för kontantbetalningar omfattar Loomis, det största kontanthanteringsföretaget i Sverige, kostnaderna för Bankomat, som erbjuder uttagsautomater för bankernas räkning, och bankernas interna aktiviteter som har allokerats till kontanttjänster. Riksbankens kostnader för att tillhandahålla kontanter till samhället ingår också.

---

²⁰ I EU definieras betaltjänstleverantörer i det reviderade betaltjänstdirektivet, PSD2. I direktivet förtecknas de tjänster som kräver att betaltjänstleverantören har licens. Dessa omfattar kortbetalningstjänster på betalarens och betalningsmottagarens sida, det vill säga kortutgivning respektive kortinlösen.

Tabell 11. Betaltjänstleverantörernas privata kostnader för betalningar

Miljoner kronor respektive procent, 2021

Betalningsinstrument	Privat kostnad	Kostnadsandel	Betalningsandel
Kontanter	1 248	10 %	4 %
Kort	5 835	46 %	53 %
varav debetkort	3 977	32 %	46 %
varav kreditkort	1 858	15 %	7 %
Autogiro	645	5 %	6 %
Gireringar	4 876	39 %	37 %
varav Swish	1 021	8 %	11 %
varav e-faktura	350	3 %	2 %
varav övriga digitala gireringar	2 656	21 %	23 %
varav pappersbaserade gireringar	849	7 %	1 %
Totalt	12 604	100 %	100 %

Anm. Övriga digitala gireringar består av konto-till-kontoöverföringar, bankgiro- och plusgirobetalningar och batchbetalningar. Med pappersbaserade gireringar avses konto-till-kontoöverföringar, bankgiro- och plusgirobetalningar som initieras manuellt via post, över disk eller telefon.

Källa: Riksbanken.

I allmänhet medför kontanthantering höga kostnader för betaltjänstleverantörerna på grund av kostnaderna för uppräknig, transport och lagring. Säkerhetskostnaderna är också höga, liksom kostnaderna för service och underhåll av uttagsautomater. Från och med januari 2021 har det införts en ny lagstiftning som innebär att storbankerna måste tillhandahålla vissa kontanttjänster i alla delar av Sverige. Det kan ha ökat betaltjänstleverantörernas kostnader för kontanttjänster.

En stor del av betaltjänstleverantörernas kostnader för kortbetalningar utgörs av bankernas kostnader som kortutgivare. Dessa kostnader består huvudsakligen av licens och hanteringsavgifter som betalas till Visa och Mastercard. De omfattar också kostnader för inköp av kort och för tilläggstjänster till kortinnehavare, vilket är särskilt relevant för kreditkort. Kortutgivarnas kostnader omfattar också tidsåtgången för att hantera förfrågningar från kortinnehavare.

Betaltjänstleverantörernas kostnader för kortbetalningar omfattar även kortinlösarnas kostnader.²¹ De senare inkluderar kostnaderna för så kallade kortavtal som erbjuds av de flesta kortinlösare.²² En stor del av kortinlösarnas kostnader utgörs av avgifter som betalas till kortutgivarna, så kallade förmedlingsavgifter. I de privata kostnader som presenteras i tabell 11 har vi uteslutit förmedlingsavgifter för att undvika dubbelräkning.

²¹ En kortinlösare är ett finansiellt institut som hanterar kortbetalningar för företagens räkning. Kortinlösaren gör det möjligt för företag att ta emot kortbetalningar från kortutgivarna inom ett kortsystem.

²² Med ett kortavtal kan butiker ta emot flera betalningsinstrument i olika betalningssituationer genom ett avtal med en enda tjänstleverantör.

Slutligen utgörs en stor del av betaltjänstleverantörernas kostnader för gireringar och autogiro av bankernas avgifter till Bankgirot, som är den största leverantören av clearingtjänster i Sverige. Bankernas kostnader för gireringar inkluderar också avgifter till Getswish AB, företaget bakom Swish, och bankanställdas tidsåtgång för gireringar som inte initieras digitalt för att hantera kundernas förfrågningar och för att övervaka transaktionerna.

Betaltjänstleverantörernas kostnads- och intäktsbalans

Tabell 12 visar betaltjänstleverantörernas brutto- och nettointäkter, det vill säga vinst. Under 2021 var sektorns intäkter kontra kostnader för de betalningsinstrument som ingår i studien mer eller mindre i balans. Det beror på att betaltjänstleverantörerna gjorde förluster på kontanter, gireringar och autogiro som sammanlagt bara var något större än vinsten på kortbetalningar.

Tabell 12. Betaltjänstleverantörernas privata kostnader och intäkter för olika betalningsinstrument

Miljoner kronor, 2021

Betalningsinstrument	Privat kostnad	Intäkt	Nettointäkt
Kontanter	1 248	685	-563
Kort	5 835	7 813	1 978
varav debetkort	3 977	5 379	1 402
varav kreditkort	1 858	2 433	576
Autogiro	645	472	-174
Gireringar	4 876	3 560	-1 316
varav Swish	1 021	770	-251
varav e-faktura	350	215	-135
varav övriga digitala gireringar	2 656	2 284	-372
varav pappersbaserade gireringar	849	291	-558
Totalt	12 604	12 529	-75

Anm. Övriga digitala gireringar består av konto-till-kontoöverföringar, bankgiro- och plusgirobetalningar och batchbetalningar. Med pappersbaserade gireringar avses konto-till-kontoöverföringar, bankgiro- och plusgirobetalningar som initieras manuellt via post, över disk eller telefon.

Källa: Riksbanken.

Vi tolkar de beräknade nettointäkterna i tabell 12 på följande sätt: Betalningar med gireringar och autogiro är huvudsakligen tjänster som tillhandahålls av banker. Genom att erbjuda dessa tjänster kan bankerna locka till sig inlåning från hushåll och företag. Inlåning är en viktig finansieringskälla för de svenska bankerna.

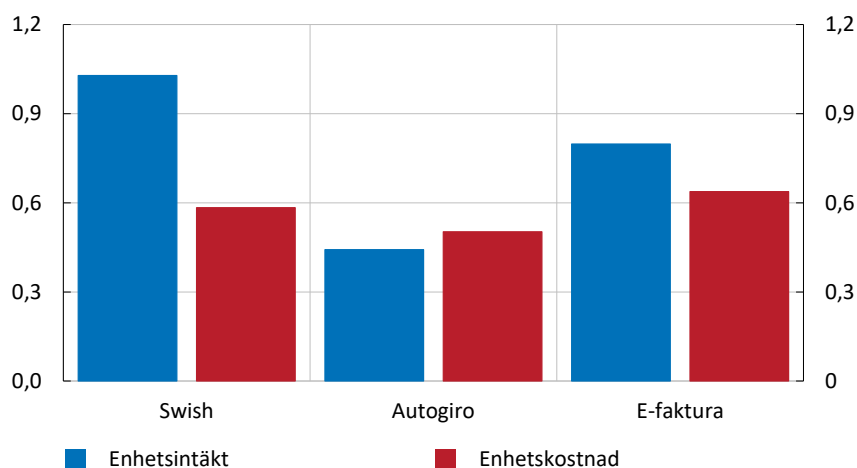
Nettoförlusterna för autogiro och gireringar som är baserade på e-fakturor är dock fortfarande anmärkningsvärda. Båda är fakturabetalningsinstrument där betalningsmottagarna är företag. Normalt tar bankerna ut avgifter från företag som betalningsmottagare för att täcka sina kostnader för hushållen som betalare. När det gäller

autogiro har bankerna till och med en liten nettoförlust på betalningsmottagarsidan, se diagram 10.

Med Swish är det annorlunda. Även om Swish har vuxit som ett P2B-betalningsinstrument är den största delen av alla Swishbetalningar fortfarande P2P-betalningar, vilka vanligtvis är gratis. Därför är det inte så förvånande att bankerna har högre kostnader än intäkter från Swishbetalningar. När det gäller P2B-betalningar är Swish dock lönsamt för bankerna, vilket framgår av diagram 10.²³

Diagram 10. Bankernas privata kostnader respektive intäkter per enhet för inkommande betalningar till företag

Kronor per transaktion, 2021

Anm. Kostnader respektive intäkter per enhet utgör bankernas genomsnittliga kostnad och intäkt per transaktion för en Swishbetalning, autogiro och e-faktura för att hantera företags inkommande betalningar.

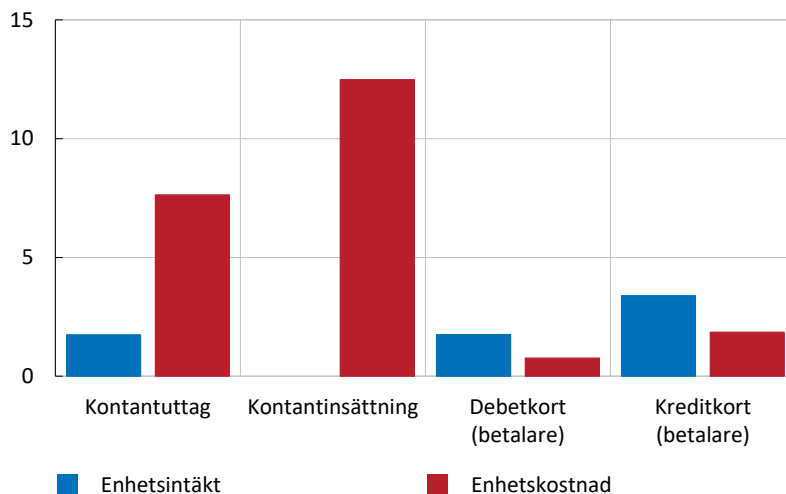
Källa: Riksbanken.

När det gäller kontanttjänster återspeglar betaltjänstleverantörernas nettoförlust att uttag i uttagsautomater ofta är gratis, se diagram 11. Det är resultatet av en lång process. Ursprungligen avstod bankerna från att ta ut avgifter för uttagsautomater för att uppmuntra kunderna att inte längre ta ut kontanter på bankkontoren. I dag är det mycket få kontor som erbjuder kontanttjänster men bankerna har än så länge inte tagit ut några avgifter för uttag i uttagsautomater.

²³ Swish kan också ha bidragit till att sänka bankernas kostnader på grund av dess effekt på kontantanvändningen i samhället.

Diagram 11. Bankernas kostnader respektive intäkter per enhet för kontanttjänster och kortbetalningar

Kronor per transaktion, 2021

Anm. Intäkter och kostnader per enhet utgör bankernas genomsnittliga kostnad och intäkt för betalarens uttag i uttagsautomater, insättningar i uttagsautomater, användning av debetkort och kreditkort per transaktion.

Källa: Riksbanken.

Det är troligt att vi i tabell 12 har underskattat betaltjänstleverantörernas nettointäkter för kortbetalningar. Detta följer av antagandet att kortinlösarnas kostnader är lika stora som deras intäkter, se appendix 3. Därför kommer hela överskottet i tabell 12 från kortutgivarens sida. Diagram 11 visar kortutgivarens avgiftsintäkter och kostnader per enhet från betalningar med debetkort och kreditkort.

Kortutgivarna får huvudsakligen intäkter i form av förmedlingsavgifter. Inom EU godkändes förordningen om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner 2015 i syfte att minska kortkostnaderna genom att sätta ett tak för förmedlingsavgifterna.²⁴ Trots förordningen kan kortutgivarna i Sverige fortfarande göra vinst på kortbetalningar. Det gäller även för inhemska betalningar där det inte finns några intäkter från valutaomräkning.²⁵

²⁴ Se Claussen och Mølgaard Pedersen (2022) för en beskrivning av förordningen om förmedlingsavgifter.

²⁵ Som förklaras i Claussen och Mølgaard Pedersen (2022) erhåller bankerna valutaomvandlingsintäkter från svenskarnas kortbetalningar utomlands. Hur detta påverkar kostnaderna för gränsöverskridande betalningar kommer att analyseras närmare i Riksbankens kommande studie om kostnaderna för gränsöverskridande betalningar.

APPENDIX 3 – Metod

Data

Vi har samlat in data från hushåll, företag, aktörer inom den offentliga sektorn, banker och andra betaltjänstleverantörer. Vi har också inkluderat uppgifter om Riksbankens kostnader för betalningsrelaterade aktiviteter samt övrig data från andra offentliga källor.

Hushåll

Data för hushållen samlades in genom en enkät i november 2021. Den omfattade 2 025 personer i åldersgruppen 18–84 år. 500 personer intervjuades per telefon och 1 525 besvarade på enkäten på internet. Enkäten innehöll frågor om hur ofta hushållen använder olika betalningsinstrument i olika betalningssituationer. Hushållen uppskattade också den tid de lägger på betalningarna.

Företag och den offentliga sektorn

Data för företagssektorn och den offentliga sektorn samlades in genom en enkät under våren 2022. Enkäten omfattade transaktionsvolym, tidsåtgången för olika betalningsrelaterade aktiviteter och betalda avgifter under 2021.

Tyvärr var svarsfrekvensen mycket låg. Vi skickade därför ut en andra enkät, som var något kortare och endast inriktad på ett par nyckelfrågor. Svarsfrekvensen var dock återigen mycket låg inom företagssektorn. Totalt svarade 16 företag, tre statliga myndigheter, sju regioner och 71 kommuner. De företag som svarade täckte dock ett brett spektrum av sektorer, och det finns både små, medelstora och stora företag i urvalet. Vi antar därför att data är representativa för företagssektorn.

Svarsfrekvensen för den offentliga sektorn, särskilt kommunerna, var mycket högre. De redovisade dock främst antalet transaktioner. Det låga antalet svar från företagssektorn och det faktum att många offentliga aktörer inte rapporterade detaljerad information om kostnader för olika betalningsinstrument gör att vi inte kan skilja mellan kostnaderna för företag och aktörer inom den offentliga sektorn.

Banker

Bankerna rapporterade direkta kostnader, det vill säga kostnader som de kan hänföra till en specifik betaltjänst. När det gäller kostnader som är svårare att allokera till specifika betaltjänster som till exempel kostnader för kontor, byggnader och marknadsföring, fördelade de kostnaderna enligt en metod som kallas aktivitetsbaserad kostnads-kalkyl (ABC). Enligt metoden fördelade bankerna kostnaderna på olika betaltjänster med hjälp av kostnadsdrivare, till exempel antal betalningar, betalningsstorlek eller antal konton.

Totalt fick vi in data från sex stora banker i Sverige. De täcker 80–90 procent av den svenska marknaden när det gäller traditionella banktjänster, inklusive betaltjänster.

Övriga betaltjänstleverantörer

Övriga betaltjänstleverantörer än banker rapporterade huvudsakligen antalet transaktioner och värdet av dessa samt intäkter från betalningar. Några av dem rapporterade också kostnadsdata. De rapporterade data i olika enkäter som utformades efter deras respektive verksamheter. När betaltjänstleverantörerna inte rapporterade kostnadsdata beräknade vi deras bidrag till de samhällsekonomiska kostnaderna som deras intäkter från relevanta betaltjänster. Följaktligen kan de samhällsekonomiska kostnaderna ha överskattats, så länge betaltjänstleverantörerna i fråga gör vinst. Om vi antar att betaltjänstleverantörerna har en vinstmarginal på 4 procent och drar av den från de rapporterade intäkterna har detta dock en liten effekt på kostnadsberäkningarna.

Totalt fick vi in data från 11 stora betaltjänstleverantörer på den svenska marknaden. De består av kreditinstitut, kortutgivare, kortinlösare, kontanthanteringsföretag och betalningsinitieringsföretag.

Riksbanken

Riksbanken har ett flertal betalningsrelaterade verksamheter. Bland dem kan nämnas kontantdistribution, tillhandahållande av det centrala avvecklingssystemet RIX, övervakning av betalningsinfrastrukturen i Sverige och analys av betalningsmarknaden. Vi har uppskattat de samhällsekonomiska kostnaderna för dessa verksamheter och fördelat dem på de relevanta betalningsinstrumenten.

För att beräkna Riksbankens kostnader för kontantbetalningar använder vi Riksbankens årsredovisning. Vi inkluderar kostnaderna för kontantverksamheten. Dessutom inkluderar vi en proportionell andel av Riksbankens kostnader för analys och policy samt beredskap för oförutsedda händelser i samband med betalningar.

Andra datakällor

Vi har samlat in data från olika offentliga källor. Bland dessa finns uppgifter om Getswish AB, Riksbankens betalningsstatistik, Statistiska centralbyrån och Svenska Bankföreningen. Dessutom har både Visa och Mastercard, de stora internationella kortföretagen, stöttat med information som gjort det möjligt för oss att göra vissa uppskattningar.

Beräkning av transaktionsvolym

För att beräkna de samhällsekonomiska enhetskostnaderna för olika betalningsinstrument behöver vi information om de totala transaktionsvolymerna för respektive instrument. För vissa av dem finns det offentligt tillgängliga datakällor. Vi har använt Riksbankens betalningsstatistik för autogiro, Getswish AB för Swishbetalningar och Svenska bankföreningen för e-fakturor. För betalningsinstrument där det inte finns några offentliga data tillgängligt har vi gjort en uppskattning av volymerna. Se nedan för en beskrivning av hur vi gjorde uppskattningarna.

Totalt antal korttransaktioner

För att beräkna den totala transaktionsvolymen för kortbetalningar använder vi Riksbankens betalningsstatistik och SCB:s finansmarknadsstatistik.²⁶ Vi har använt underliggande data från betalningsstatistiken och enbart fokuserat på inhemska kortbetalningar.

Genom att jämföra urvalet i betalningsstatistiken med data från finansmarknadsstatistiken kan vi dra slutsatsen att urvalet täcker ungefär 80 procent av allmänhetens inlåning. Vi har sedan skalat upp det totala antalet korttransaktioner i Sverige genom att dividera det totala antalet inhemska kortbetalningar i betalningsstatistiken med 0,8.

Kostnaden för kortbetalningar kan vara underskattad eftersom urvalet huvudsakligen består av stora betaltjänstleverantörer. I allmänhet har dessa lägre enhetskostnader på grund av stordriftsfördelar jämfört med mindre betaltjänstleverantörer. Vi anser dock att effekten är begränsad eftersom de stora betaltjänstleverantörer som ingår i studien täcker mer än 80 procent av kortmarknaden.

Totalt antal kontantbetalningar – P2P och P2B

Baserat på enkäten till hushållen kunde vi uppskatta hur ofta hushållen gör kontantbetalningar P2P och P2B.

För att beräkna det totala antalet P2P-kontantbetalningar multiplicerade vi det genomsnittliga antalet rapporterade kontantbetalningar per person P2P i enkäten till hushållen med den totala befolkningen i Sverige i åldersgruppen 18–84 år.

För att beräkna det totala antalet kontanttransaktioner P2B i butik är utgångspunkten data från enkäten till hushållen som visar att 6 procent av alla P2B-betalningar i butik är kontantbetalningar. Det är ett rimligt antagande att de återstående P2B-betalningarna i butik, 94 procent, var kort- och Swishbetalningar. Det totala antalet P2B-transaktioner i butik är alltså det totala antalet betalningar med Swish och kort dividerat med 0,94, det vill säga 3 645 miljoner betalningar. Av dessa är 6 procent, eller 219 miljoner, kontantbetalningar.

Totalt antal gireringar

Vi har uppskattat det totala antalet transaktioner för följande typer av gireringar:

- Konto-till-kontoöverföringar och bankgiro- och plusgirobetalningar som initieras via internet- eller mobilbanken
- pappersbaserade gireringar över disk (OTC) eller per telefon
- pappersbaserade gireringar per post
- batchbetalningar

²⁶ Finansmarknadsstatistiken produceras och publiceras av Statistiska centralbyrån på uppdrag av Riksbanken.

För att beräkna den totala transaktionsvolymen för gireringar använder vi uppgifter om transaktionsvolymerna som rapporterats av de banker och andra betaltjänstleverantörer som deltar i studien, samt inlåningsdata från finansmarknadsstatistiken.

Genom att jämföra urvalet i kostnadsstudien med data från finansmarknadsstatistiken kan vi dra slutsatsen att urvalet täcker ungefär 75 procent av allmänhetens inlåning. Vi har sedan skalat upp det totala antalet transaktioner genom att dividera det rapporterade antalet med 0,75.

Beräkning av tidskostnader för hushåll och företag

För att beräkna de samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar måste vi omvandla den tid som hushåll och företag lägger ned på betalningar och betalningsrelaterade aktiviteter till ett monetärt värde i kronor. I det här avsnittet beskriver vi hur detta går till.

Tidskostnader för hushållen

För hushållen antar vi att det monetära värdet av tidsåtgången för betalningar är 75 procent av den genomsnittliga lönen efter skatt i Sverige 2020. Justeringen på 75 procent baseras på Goldszmidt m.fl. (2020) som uppskattade värdet av tid utifrån data för USA. Det ger oss ett årsvärde på 236 173 kronor och om vi antar att antalet arbetstimmar uppgår till 1 760 per år får vi ett tidsvärde på 0,04 kronor per sekund.

Tidskostnader för företagen

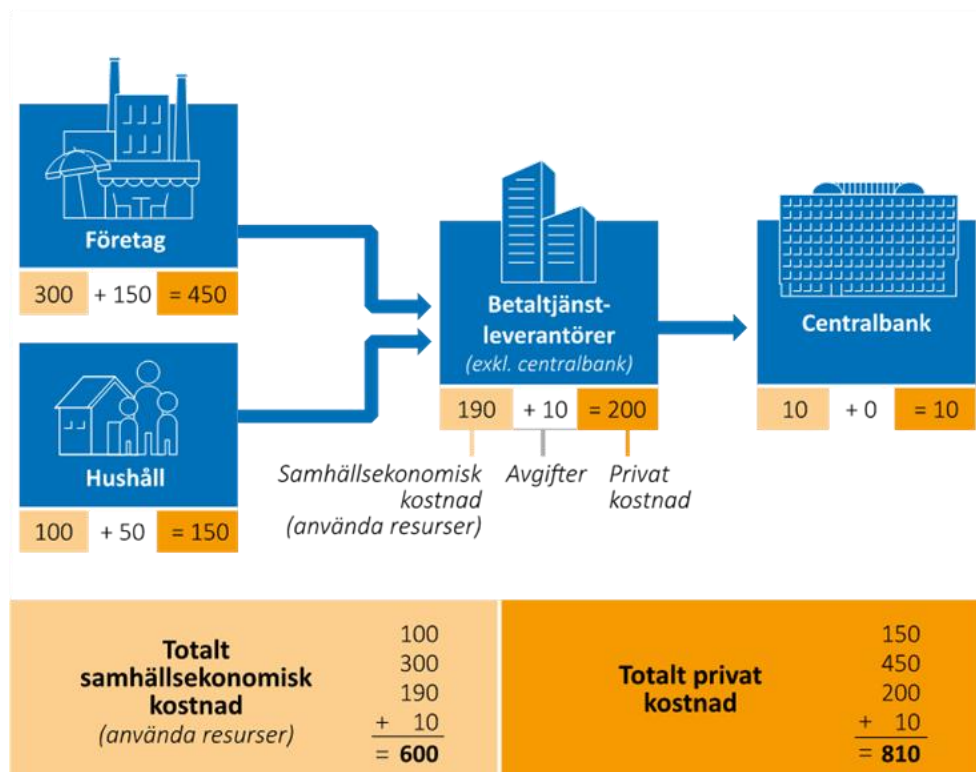
Vi använder arbetskraftskostnaden som ett tidsvärde för företag. En utmaning är att arbetskraftskostnaderna varierar mellan företag och även mellan olika aktiviteter inom företagen. För kassörsaktiviteter i butik, till exempel mottagande av betalningar, har vi antagit att kostnaden för en heltidsanställd är 400 568 kronor eller 0,06 kronor per sekund. Detta baseras på medellönen, inklusive samhällsekonomiska kostnader, för kassapersonal år 2021. För alla andra betalningsaktiviteter antog vi att kostnaden för en heltidsanställd var 585 082 kronor eller 0,09 per sekund. Detta baseras på den genomsnittliga lönen för alla arbetstagare, inklusive samhällsekonomiska kostnader.

Beräkning av de samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar

Totala samhällsekonomiska kostnader för betalningar

Vi beräknar de totala samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar genom att summera de resurser som hushållen, företagen och den offentliga sektorn, betaltjänstleverantörerna och Riksbanken använder för att producera betalningar. Avgifter som betalas mellan olika parter ingår inte i de samhällsekonomiska kostnaderna. De är en del av de så kallade privata kostnaderna. Som framgår av diagram 12 kommer det att leda till dubbelräkning och en överskattning av de totala samhällsekonomiska kostnaderna om man räknar in de betalda avgifterna i de samhällsekonomiska kostnaderna.

Diagram 12. Förhållandet mellan samhällsekonomiska och privata kostnader

Källa: Riksbanken.

Vi har inte samlat in några data från vissa parter i betalningskedjan, till exempel tjänsteleverantörer som hanterar betalningar, driver kortterminaler, hanterar fakturor för betalningsmottagare, tillverkar bankkort, skriver ut och skickar kontoutdrag. Dessa parter resursanvändning ingår istället genom den avgift som betaltjänstleverantörerna och slutanvändarna betalat till dem.

Vår studie omfattar endast kostnader som är kopplade till den faktiska betalningen, inte köprelaterade kostnader. Därför har vi inte inkluderat kostnader för leverans av varor och tjänster. Detsamma gäller den tid som kassapersonalen lägger ned på att skanna varorna och beräkna det belopp som ska betalas. Sådana inköpsrelaterade kostnader skiljer sig vanligtvis inte åt mellan olika betalningsinstrument. Vi inkluderar dock kostnader för tjänster som inte är en specifik del av betalningen, men som hushållen och företagen inte kan välja bort. Många kreditkort innehåller till exempel reseförsäkringar och andra tjänster. Då det är en integrerad del av kreditkortspaketet läggs kostnaderna för dessa tjänster till de samhällsekonomiska kostnaderna.

Samhällsekonomiska enhetskostnader för betalningar

De samhällsekonomiska enhetskostnaderna för ett betalningsinstrument är lika med de totala samhällsekonomiska kostnaderna för betalningsinstrumentet dividerat med dess transaktionsvolym.

APPENDIX 4 – Data

Tabell 13. Underliggande data till diagrammen i avsnitt 3

Kronor per transaktion, 2021

	Hushåll	Företag	Betaltjänstleverantörer	Totalt
Diagram 2. Samhällsekonomiska enhetskostnader för de huvudsakliga betalningsinstrumenten				
Kontanter	4,0	5,4	4,0	13,4
Kort	0,7	2,1	1,5	4,4
Gireringar	2,3	5,8	1,9	9,9
Swish	1,3	1,8	1,3	4,4
Autogiro	0,4	5,3	1,4	7,1
Diagram 3. Samhällsekonomiska enhetskostnader för kontanter				
Totalt	4,0	5,4	4,0	13,4
P2P	4,0	—	4,9	8,9
I butik	4,0	7,8	3,6	15,4
Diagram 4. Samhällsekonomiska enhetskostnader för kortbetalningar				
Totalt	0,7	2,1	1,5	4,4
Debetkort	0,7	2,1	1,2	4,0
Kreditkort	0,7	2,4	3,4	6,5

Anm. För betalningar mellan privatpersoner i diagram 3 antar vi att hushållen inte har någon tidsåtgång för att ta emot betalningar. Detta kan diskuteras när det gäller P2P-betalningar med kontanter. Om vi däremot räknar in tidskostnaden för betalningsmottagaren ökar enhetskostnaden för kontanter endast med 0,25 kronor per transaktion. Skillnaden mellan summan av delposterna och totalen beror på avrundning.

Källa: Riksbanken.

Tabell 14. Underliggande data till diagrammet i avsnitt 4.1

Kronor per transaktion

	2002	2009	2021
Diagram 5. Jämförelse av de samhällsekonomiska enhetskostnaderna för betalningar från person till företag			
Kontanter	5,4	9,5	15,4
Kort	4,0	6,4	4,4
Gireringar	—	12,5	6,8
Autogiro	—	3,7	6,6

Anm. När det gäller kortbetalningar inkluderas även B2B-betalningar i resultaten av 2021 års studie. Kortbetalningar som initieras av företag utgör dock en försumbar del av de totala kortbetalningarna och har därför en liten inverkan på resultaten. Data för 2002 och 2009 är inflationsjusterade. I uppgifterna från 2002 undersöktes endast de samhällsekonomiska kostnaderna för kontant- och kortbetalningar.

Källor: Bergman m.fl. (2007), Segendorf och Jansson (2012) och Riksbanken.

Tabell 15. Underliggande data till diagrammet i avsnitt 4.2

Kronor per transaktion

Diagram 6. Samhällsekonomiska enhetskostnader för de huvudsakliga betalningsinstrumenten i Sverige och Norge		
	Sverige (2021)	Norge (2020)
Kontanter	13,4	18,8
Kort	4,4	4,7
Gireringar och autogiro	9,5	12,1

Anm. Vi har använt den genomsnittliga växelkursen för 2020 för att räkna om resultatet från Norges Bank till svenska kronor.

Källor: Norges Bank (2022) och Riksbanken.

Tabell 16. Underliggande data till diagrammen i appendix 1 – Slutanvändarnas kostnader

Kronor per transaktion, 2021

	Samhällsekonomisk kostnad	Betalda avgifter	Privat kostnad	
Diagram 7. Hushållens privata enhetskostnader				
Kontanter	4,0	0,7	4,7	
Kort	0,8	0,8	1,5	
Debetkort	0,7	0,7	1,4	
Kreditkort	0,8	1,6	2,4	
Autogiro	0,4	0,6	0,9	
E-faktura	2,3	0,6	2,8	
Swish	1,3	0,6	1,9	
Andra digitala gireringar	5,1	0,8	5,9	
Pappersbaserade gireringar	7,9	4,5	12,5	
Diagram 8. Företagens privata enhetskostnader för att ta emot betalningar				
Kontanter	7,8	2,2	9,9	
Kort	2,1	1,1	3,3	
Debetkort	2,1	0,9	3,0	
Kreditkort	2,2	2,7	4,9	
Gireringar och autogiro	7,2	1,1	8,3	
Diagram 9. Företagens fördelning av privata enhetskostnader				
	Tidsåtgång	System	Förluster/obetalda fakturor	Betalda avgifter
Ta emot kontantbetalningar	5,0	2,5	0,3	2,2
Ta emot kortbetalningar	1,3	0,8	0,0	1,1
Utfärda och ta emot fakturabetalningar	1,9	2,7	0,6	0,8
Genomföra gireringar	6,3	2,7	0,0	0,5

Anm. Övriga digitala gireringar består av konto-till-kontoöverföringar, bankgiro- och plusgirobetalningar. Med pappersbaserade gireringar avses konto-till-kontoöverföringar, bankgiro- och plusgirobetalningar som initieras manuellt via post, över disk eller telefon. Skillnaden mellan summan av delposterna och totalen beror på avrundning.

Källa: Riksbanken.

Tabell 17. Underliggande data till diagrammen i appendix 2 – Kostnader och intäkter för betaltjänstleverantörer

Kronor per transaktion, 2021

	Enhetskostnad	Enhetsintäkt
Diagram 10. Bankernas privata kostnader respektive intäkter per enhet för inkommande betalningar till företag		
Swish	0,6	1,0
Autogiro	0,5	0,4
E-faktura	0,6	0,8
Diagram 11. Bankernas kostnader respektive intäkter per enhet för kontanttjänster och kortbetalningar		
Kontantuttag	7,6	1,7
Kontantinsättning	12,5	0,0
Debetkort (betalare)	0,8	1,7
Kreditkort (betalare)	1,9	3,4

Anm. I diagram 10 utgör kostnader respektive intäkter per enhet bankernas genomsnittliga kostnad och intäkt per transaktion för en Swishbetalning, autogiro och e-faktura för att hantera företags inkommande betalningar. I diagram 11 utgör intäkter och kostnader per enhet bankernas genomsnittliga kostnad och intäkt för betalarens uttag i uttagsautomater, insättningar i uttagsautomater, användning av debetkort och kreditkort per transaktion.

Källa: Riksbanken.

Tabell 18. Samhällsekonomiska enhetskostnader för gireringar och autogiro – totalt och per sektor

Kronor per transaktion, 2021

	Hushåll	Företag	Betaltjänstle- verantörer	Totalt
Autogiro	0,4	5,3	1,4	7,1
Gireringar totalt	2,3	5,8	1,9	9,9
E-faktura	2,3	5,3	2,2	9,8
Swish	1,3	1,8	1,3	4,4
P2P	1,5	—	1,3	2,8
P2B	1,1	4,0	1,2	6,3
retur	—	2,1	8,0	10,1
Övriga digitala gireringar	2,6	7,7	1,6	11,9
Initierade av hushåll	5,1	2,9	1,7	9,7
P2P	4,9	—	1,4	6,3
P2B	5,2	5,2	2,0	12,4
Initierade av företag	—	12,7	1,5	14,2
B2P	—	9,0	1,4	10,4
B2B	—	14,2	1,5	15,7
Pappersbaserade gireringar över disk/telefon	7,2	5,9	26,2	39,4
Pappersbaserade gireringar per post	7,9	5,2	5,2	18,4

Anm. Övriga digitala gireringar och pappersbaserade gireringar över disk/telefon omfattar individuella konto-till-kontoöverföringar, bankgiro- och plusgirobetalningar. Övriga digitala gireringar inkluderar även batchbetalningar. En batchbetalning innebär att flera betalningar till olika mottagare görs genom en enda betalning i stället för många enskilda betalningar. Ett exempel på en batchbetalning är löneutbetalning från en arbetsgivare till ett stort antal anställda. Swishbetalning retur avser återbetalningar för returnerade köp. Skillnaden mellan summan av delposterna och totalen beror på avrundning.

Källa: Riksbanken.

Tabell 19. Totala antalet inhemska transaktioner

Miljoner, 2021

Betalningsinstrument	Antal
Kontanter	315
varav P2P	96
varav i butik	219
Kort	3 903
Gireringar	2 628
<i>Initierade av hushåll</i>	1 808
varav Swish	761
varav P2P	421
Varav P2B	340
varav e-faktura	155
varav övriga digitala gireringar	839
varav P2P	380
varav P2B	459
varav pappersbaserade gireringar	53
<i>Initierade av företag</i>	820
varav Swish, retur	9
varav e-faktura	1
varav batch	695
varav övriga digitala gireringar	113
varav B2P	26
varav B2B	87
varav pappersbaserade gireringar	2
Autogiro	470
varav P2B	459
varav B2B	11
Totalt	7 316

Anm. Övriga digitala gireringar och pappersbaserade gireringar över disk/telefon omfattar individuella konto-till-kontoöverföringar, bankgiro- och plusgirobetalningar. En batchbetalning innebär att flera betalningar till olika mottagare görs genom en enda betalning i stället för många enskilda betalningar. Ett exempel på en batchbetalning är löneutbetalning från en arbetsgivare till ett stort antal anställda. Swishbetalning retur avser återbetalningar för returnerade köp

Källor: Getswish AB, Svenska Bankföreningen och Riksbanken.

SVERIGES RIKSBANK

Tel 08 - 787 00 00

registratorn@riksbank.se

www.riksbank.se

PRODUKTION SVERIGES RIKSBANK)